

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
FRANSIZCA MÜTERCİM-TERCÜMANLIK BİLİM DALI

Gülname GÜRCÜ

**FRANSIZCA - TÜRKÇE FİZYONOMİ DEYİMLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI
VE DİL ÖĞRETİMİNDE İŞLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç.Dr. Duran İÇEL

KIRIKKALE
2011

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Gülname GÜRCÜ tarafından hazırlanan “FRANSIZCA-TÜRKÇE FİZYONOMİ DEYİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI VE DİL ÖĞRETİMİNDE İŞLENMESİ” adlı çalışması jürimiz tarafından Batı Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oy birliği ile kabul edilmiştir. .../.../2011

Başkan

Doç.Dr. İlhami SİĞİRCİ

Üye(Danışman)

Yrd. Doç.Dr. Duran İÇEL

Üye

Yrd. Doç.Dr. Elif ÇAKAR

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**FRANSIZCA-TÜRKÇE FİZYONOMİ DEYİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI VE DİL ÖĞRETİMİNDE İŞLENMESİ**” adlı çalışmamı, ilmi ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

13.06.2011
Gülname GÜRCÜ

ÖNSÖZ

Dilin en önemli ifade araçlarından biri de kuşkusuz deyimlerdir. Deyimler, insan davranışlarını, durumlarını, binlerce sözcükle ifade edemeyeceğimiz olayları özlü bir biçimde anlatabilen ögesidir dilin. Dilimizde binlerce deyim bulunmaktadır. Bu deyimlerin kullanımları, öğretilmesi ve yeni nesillere aktarılması konusu çok büyük önem taşımaktadır.

Biz de çalışmamızda, öncelikle deyimleri genel olarak inceledik. Sonrasında Fransızcadaki deyimlerle dilimizdeki deyimleri özellikle de *fizyonomi* ile ilgili olanlarını karşılaştırdık. Çalışmamızın neticesinde bu karşılaştırmalar ve incelemeler sonucu elde ettiğimiz verileri deyimleri söz konusu deyimleri “dil öğretimine nasıl dâhil edilir?” sorusuna cevap verecek biçimde önermelere bağladık. Deyimlerin erken yaşta verilmesi konusuna dikkat çekmeye çalıştık.

Çalışmam boyunca benden destek ve yardımlarını esirgemeyen, her türlü değerli bilgilerini benimle paylaşan Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Duran İÇEL’e sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Fizyonomi deyimlerinin dil öğretiminde aktarımı konusunda bilgi ve desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Bayram KÖSE’ye teşekkür ederim.

Gerek lisans gerekse yüksek lisans dönemim boyunca yetişmemde katkısı olan Yrd. Doç.Dr. Elif Çakar, Doç. Dr. İlhami Sığırcı ve Yrd. Doç.Dr. Gülhanım Ünsal’a teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmam sırasında her aşamada yanımda olan sevgili ailem ve eşime teşekkür ederim.

ÖZET

Ortak kültür miraslarının her çağda ve nesilde kullanılması ve geliştirilmesinde dilin en etkin ürünleri olan deyim ve atasözlerinin çok büyük önemi söz konusudur. Bunun sebebi de anlatımı güçlü kılmak, yaşama dair birikimleri, toplumun ortak duyarlılıklarını ve değerlerini söz öbekleri biçiminde vermektir. Deyim ve atasözleri bir toplumun yaşam mücadelesi, bilgi birikimi, tecrübe zenginliğini gösterir. Kültürel kimliklerin korunmasında söz konusu bu zenginliklerin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına özellikle dikkat etmek gerekmektedir.

Çalışmamızda bu zenginliklerin ya da kültürel birikimlerin unsurlarından olan deyimlerin diğer nesillere nasıl aktarılacağı, nelere dikkat edileceği, hangi aşamalardan geçerek aktarımlarının yapılması gerektiği konusunda tespitlerde bulunduk. Fransızcadaki özellikle *fizyonomi* deyimlerinin Türkçeye nasıl aktarılacağı, aktarılırken nelere dikkat edilmesi gerektiğinin üzerinde durduk.

Fransızca ve Türkçe fizyonomi deyimlerini tespit ettik. Fizyonomi deyimleri benzerlikleri, farklılıkları anlam ve ifade yönünden inceledik. Fransızlar ve Türkler arasında jest ve mimiklerin ne şekilde ifade edildiği ortaya koyduk. Dil öğretiminde deyimlerin öğretimini inceledik. Öğrencilere aktarılan fizyonomi deyimlerinin kolay öğrenilenlerini tespit ettik. Fransızca- Türkçe fizyonomi deyimler sözlüğünde Türkçe deyimlere uygun bir şekilde önerilerde bulunduk.

Bu çalışmanın Fransızca-Türkçe fizyonomi deyimlerin benzerlikleri, farklılıkları ve dil öğretiminde öğrencilere aktarılması konusunda önemli katkılar sağlayacağı düşüncesindeyiz.

RESUME

L'utilisation et l'évolution d'un trésor culturel commun a chaque siècle et génération est due à la grande importance des expressions et des proverbes influençant une langue. L'utilisation sous la forme d'expressions liées à l'accumulation des événements de la vie, les sentiments et les valeurs communes de la société, permet de faire forte expression. Les expressions et les proverbes permettent de montrer la lutte, l'accumulation des connaissances, la riche expérience d'une société. Nous devons prêter attention à sauvegarder la richesse de notre patrimoine culturel, en particulier la préservée et la transférée aux générations futures.

Dans notre travail, nous avons identifié la façon dont ces richesses ou bien l'accumulation des gisements culturels doit être transférée aux nouvelles générations, à quoi ils doivent faire attention, et par quels stades ils doivent passer afin de réaliser ce transfert. Nous nous sommes arrêtées sur la façon dont nous devons faire attention lors du transfert des ces expressions en particulier comment on passe des expressions physiologiques françaises en expressions physiologiques turques.

Nous avons déterminé les expressions physiologiques françaises et turques. Nous avons analysé, en ce qui concerne le sens et l'expression de ses expressions physiologiques, les différences et les similitudes. Nous avons montré la différence entre les Français et les Turcs, dans leur façon de s'exprimer par les gestes et par les mimiques. Nous avons examiné lors de l'apprentissage de la langue la façon dont les expressions sont enseignées. Nous avons remarqué parmi les expressions physiologiques transmises celles qui sont facilement apprissent par les étudiants. Concernant le dictionnaire des expressions physiologiques Françaises- Turques, nous avons apporté quelques propositions correctes sur les expressions Turques.

Nous croyons que cette étude sur les similitudes, les différences sur la physiologie des expressions Françaises- Turques et sur l'étude de la langue, sera d'une importante contribution, lors de sa transmission aux étudiants.

ABSTRACT

In all languages, there are idioms and proverbs reflecting the lifestyle and the culture of the society. That is to strengthen the expression, to express the social treasure and shared feelings with phrases. Idioms and proverbs show the struggle of life, knowledge, richness of experience of the society. We have to pay attention to save our cultural heritage, especially protecting and transferring these cultural riches to future generations.

In our work, we identified how these riches or one of the cultural heritage idioms should be transferred to new generations, what should be noted, which processes should be followed to transfer. We emphasized how to translate French facial idioms into our language, what should be bewareed while translating.

We determined Turkish and French idioms of physiognomy and analyzed difference, similarities of these idioms with regard to the meaning and the expression. We stated how to express the gesture and mimics. We emphasized teaching of idioms in language education and determined idioms to be learned easily in the idioms of physiognomy. We offered properly for Turkish idioms in the French-Turkish idioms dictionary of physiognomy.

In the study, this paper will hopefully contribute concerning Turkish and French idioms of physiognomy, difference, similarities of these idioms; transferring to the students in the language education.

İÇİNDEKİLER

KİŞİSEL KABUL	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET	III
RESUME	IV
ABSTRACT.....	V

I. GİRİŞ

Tezin Konusu	1
Tezin amacı.....	1
Tezin önemi.....	1
Tezin yöntemi.....	2
Varsayımlar	3
Sınırlılıklar.....	3

II. DEYİMLER VE FİZYONOMİ DEYİMLERİ

2.1. Deyimler	5
2.1.1. Deyime İlişkin Tanımlar	6
2.1.2. Deyimlerin Tarihsel Süreci ve Günümüzde Kullanımı	8
2.1.3. Deyim ile Atasözü Arasındaki Farklar	9
2.2. Çeviri, Deyim ve Kültür İlişkisi	10
2.3. Dil ve Kültür İlişkisi	14

2.4. Fransızca ve Türkçe Fizyonomi Deyimleri	19
2.4.1. Birebir(Ortak) Deyimler	23
2.4.1.1. “La Bouche”(Ağız) ile ilgili deyimler	23
2.4.1.2. “La Dent”(Diş) ile ilgili deyimler	24
2.4.1.3. “La Langue”(Dil) ile ilgili deyimler	25
2.4.1.4. “Le Nez”(Burun) ile ilgili deyimler	26
2.4.1.5. “L’œil ”(Göz) ile ilgili deyimler	26
2.4.1.6. “L’oreille ”(Kulak) ile ilgili deyimler	28
2.4.1.4. “La tête ”(Baş,Kafa) ile ilgili deyimler.....	29
2.4.2. Benzer(Yakın) Deyimler	30
2.4.2.1. “La Bouche”(Ağız) ile ilgili deyimler	30
2.4.2.2. “La Dent”(Diş) ile ilgili deyimler	31
2.4.2.3. “La Langue”(Dil) ile ilgili deyimler	32
2.4.2.4. “Le Nez”(Burun) ile ilgili deyimler	32
2.4.2.5. “L’œil ”(Göz) ile ilgili deyimler	33
2.4.2.6. “L’oreille ”(Kulak) ile ilgili deyimler	34
2.4.2.4. “La tête ”(Baş,Kafa) ile ilgili deyimler.....	35
2.4.3. İfadeleri Farklı Ancak Anlamları Birebir ya da Benzer Deyimler	36
2.4.1.1. “La Bouche”(Ağız) ile ilgili deyimler	36
2.4.1.2. “La Dent”(Diş) ile ilgili deyimler	37
2.4.1.3. “La Langue”(Dil) ile ilgili deyimler	37
2.4.1.4. “Le Nez”(Burun) ile ilgili deyimler	38
2.4.1.5. “L’œil ”(Göz) ile ilgili deyimler	39
2.4.1.6. “L’oreille ”(Kulak) ile ilgili deyimler	40
2.4.1.4. “La tête ”(Baş,Kafa) ile ilgili deyimler.....	40

2.4.4. İfadeleri Benzer Ancak Anlamları Aynı Deyimler	42
2.4.1.1. “La Bouche”(Ağız) ile ilgili deyimler	42
2.4.1.2. “La Dent”(Diş) ile ilgili deyimler	42
2.4.1.3. “Le Nez”(Burun) ile ilgili deyimler	43
2.4.1.4. “L’œil ”(Göz) ile ilgili deyimler	43
2.4.1.5. “La tête ”(Baş, Kafa) ile ilgili deyimler	44

III. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE FIZYONOMİ DEYİMLERİ

3.1. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri.....	46
3.2. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi.....	48
3.3. Dil Öğretiminde Deyimler	50
3.3.1. Deyimlerin Öğretiminde Yöntem ve Teknikler	51
3.3.1.1. Görsel ve İşitsel Araçların Kullanımı.....	55
3.3.1.2. Resimlerle Anlatım	57
3.3.1.3. Şarkılarla anlatım	61
3.3.1.4. Farklı Metinler Üzerinde Çalışma	64
3.3.1.5. Özgün ya da Güncel Metin Örnekleri.....	66
3.4. Sözlük Çalışması: Eleştiri ve Öneriler	68
3.5. Fizyonomi Deyimleri Sözlüğü	69
3.5.1. “La bouche” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri.....	70
3.5.2. “La dent” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri	73
3.5.3. “La langue” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri.....	76
3.5.4. “Le nez” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri	79
3.5.5. “L’œil” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri	82

3.5.6. “L’ oreille” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri	89
3.5.7. “La tête” ile ilgili Fizyonomi Deyimleri	93
SONUÇ	97
KAYNAKÇA	99

1. Giriş

1.1. Tezin Konusu

Fransızca ve Türkçe fizyonomi deyimlerinin karşılaştırılarak anlam ve ifade yönünden incelenmesi ve yabancı dil öğretiminde aktarılması ve öğretim teknikleri çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

1.2. Tezin amacı

Fransızca fizyonomi deyimleriyle Türkçede olan deyimlerin anlam ve ifade yönünden Ortak, Benzer, İfadeleri Farklı Ancak Anlamları Birebir ya da Benzer, İfadeleri Benzer Ancak Anlamları Aynı deyimler olarak dört grupta inceleyerek öğrencilerde farkındalık yaratmaya çalıştık. Anlam ve ifade yönünden incelenen bu deyimlerde, kültürel farklılıklardan kaynaklanan çevrilemezlik sorununu ortaya koyduk. Birçok sözlükte bulunmayan, öğrencilerin erişmekte ve anlamakta zorluk çektiği deyimlerin Fransızca kullanımlarını inceleyerek Türkçe hangi deyimlere karşılık geldiğini tespit ettik. Daha sonra çalışmamızın bir ürünü olarak ortaya çıkan fizyonomi deyimlerinin karşılıklarını dil öğretimine nasıl dahil edeceğimiz konusunda gözlemlerde bulunduk.

1.3. Tezin önemi

Genel olarak bütün dillerde anlatımı güzelleştirmek, düşünceleri ve olayları muhatap olunan kişiye daha etkili bir şekilde anlatmak için deyimler kullanılmaktadır. Deyimler günlük yaşantımızda kullandığımız, genellikle mecaz niteliğe sahip söz öbekleridir. Günlük yaşantımızda, deyimlerin kullanımı çeşitli durumları daha vurgulu ve özlü bir biçimde dile getirme biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle de deyimler özellikle günlük dilde sıklıkla yer almaktadır.

Çalışmamızda, Fransızca ve Türkçede yer alan bütün deyimleri değil sadece fizyonomi ile ilgili deyimleri incelememizdeki amaç, özellikle dil öğretim yöntemlerinde jest ve mimiklerin sıkça başvurulan bir yol olduğuna dikkat çekmektir. Bir başka deyişle, duygu ve düşüncelerin sözcüklerle ifadesinin zor olduğu anlarda; bakışlar, başın çevrilmesiyle oluşturulan bir tavır veya savunucu bir mimik, çoğu zaman sayısız ifadenin varlığından daha fazla anlam taşır. Böylece, karşımızdaki kişinin yüz ifadesinden ne söylemek istediği, nasıl bir duygu ve düşünce içersinde olduğunu anlamaya çalışırız. Bu nedenle, ilk aşamada, genel olarak bütün deyimlerin verilmesi yerine sadece fizyonomi deyimlerinin öğrencilere aktarılmasının daha yararlı olacağı kanısındayız.

Bu çerçevede, öğrencilere deyim aktarımının nasıl sağlanılabileceğini, hangi yöntemler kullanılarak verilebileceğini örneklemelerle irdelemeye çalıştık.

1.4. Tezin yöntemi

Bu araştırmada niteliksel araştırma yöntemi esas alınmıştır. Niteliksel araştırmada ortaya çıkan veriler; gözlem, görüşme, anket analizi gibi tekniklerle elde edilen bilgiler esas alınır.

Fizyonomi deyimlerinin Fransızca ve Türkçede karşılıklarının belirlenmesi ve yabancı dil öğretiminde işlenmesi, bu öğretimde derslerde en yararlı olabilecek yöntemlerin belirlenmesi gibi konular çerçevesinde yapılan bu çalışmada, doksan fizyonomi deyimini incelemek, bu deyimlerin derslerde öğrencilere bir ders programı dâhilinde uygulayıp hangisini daha kolay öğrendiklerini tespit etmek için niteliksel araştırma yöntemine başvurulmuştur.

1.5. Varsayımlar

- 1) Fransızca ve Türkçe Fizyonomi deyimlerinin karşılaştırılması bağlamında;
 - a) anadili Fransızca olmayan öğrencilerin Fransızca deyimleri öğrenme konusunda anadili Fransızca olan öğrencilere nazaran zorluklarla karşılaştıkları,
 - b) Deyimlerin çevrilmesinde kültürel farklılıklardan kaynaklanan çeviri sorununun ortaya çıktığını,
- 2) Yabancı dil derslerinde fizyonomi deyimlerinin öğretilmeye çalışılması bağlamında ise;
 - a) anadili Fransızca olmayan öğrencilere derslerde ortak, benzer deyimler verildiğinde şaşkınlık gibi duygularla karşılaştığı,
 - b) Dil öğretim yöntemlerinden jest ve mimiklerin ifadesinin her iki dilde farklı algılandığı varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- 1) Bu çalışmadan sadece fizyonomi deyimleri yine sadece Fransızca-Türkçe dillerinde karşılaştırılarak;
 - a) vücudun sadece "Yüz İfadesi"ni belirten kısımlarıyla ilgili deyimlerin incelenmesi temel alınmıştır.
 - b) Sadece doksan fizyonomi deyiminin anlam ve ifade yönünden karşılaştırılması söz konusudur.
 - c) Ankara Üniversitesi Tömer A2 düzeyi öğrencilerine uygulanan derste anlam ve ifade yönünden incelenen fizyonomi deyimlerdeki her gruptan sadece birer örnek verilmesi temel alınmıştır. (L'œil pour l'œil dent pour dent, le

nez en l'air, loin des yeux loin du cœur, entrer par une oreille et sortir par l'autre, être en tête à tête, tenir sa langue , avoir l'eau à la bouche)

- d) Sözlüklerde tespit ettiğimiz Fransızca fizyonomi deyimlerinin karşılığı bulunmuş, Türkçe karşılığı olmayanlar için ise Fransızca-Fransızca sözlük yardımıyla Türkçe karşılıklar önerilmiştir.

(Le Dictionnaire de L'Académie Française, Dedié au Roy, Tome Second, M-Z, 141); (REY, Alain , Le Robert Micro) ; (Rey,Alain, Sophie Chantreau,Le Robert, Dictionnaire d'expressions et locutions) ; (Rat, Maurice, Petit Dictionnaire des Locutions Françaises)

II. DEYİMLER VE FİZYONOMİ DEYİMLERİ

2.1.Deyimler

Türk dili deyimler bakımından oldukça zengin bir dildir. İnsan toplulukları kendi dillerini geliştirirken sözcüklerin yanında hazır söz öbekleri hazırlamışlardır. Deyimler de bir dilde anlatımı daha güçlü kılmak için kullanılan hazır söz öbekleri arasındadır. Anlatımı güçlendirmek için kullanılan deyimlerin dilin ihtiyaçları sonucunda ortaya çıktığı görülmüştür. Hemen hemen bütün dillerde deyim yapılarına başvurulduğu görülür. Kalıtsal olarak nesilden nesile devredilen deyim yapılarının çok çeşitli olduğu ve zamanla değişiklikler geçirdiği de anlaşılmaktadır. Türkçenin ilk yazılı belgelerinden beri Türk yazılı metinlerinde bile deyimlerin izlerini görebiliyoruz. Örneğin; Orhun Yazıtları'nda ; “atı, küsi yok bolmak” , “ışık küçig birmek” ve “kergek bolmak” gibi deyimler kullanılmıştır. *“Türkçenin tarihi gelişimi içinde bir kısmı aynen saklanarak günümüze ulaşan, bir kısmı ise değişerek günümüze gelen bu deyimlerin yanı sıra, değişen yaşam koşullarına bağlı olarak türetilmiş birçok deyim de Türk dilinin söz varlığını zenginleştirmiştir. Örneğin; Dilimizdeki “ Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz.” Sözünün aslı muhtemelen “Ane gibi yar; Bağdat gibi diyar olmaz” şeklindedir. Çünkü sözün aslındaki, Ane kelimesi, Bağdat yakınlarındaki sarp bir uçurumun kuşattığı dik bir geçidin adıdır. Bağdat gibi(güzel) şehir, Ane gibi de (sarp, ama manzaralı) yar(uçurum)olmaz demeye gelir. Ancak siz Bağdat'ın Osmanlı Türk'ü için önemine bakınız ki oradaki Ane'yi anne yapivermiş. Tıpkı “Yanlış hesap Bağdat'tan döner” sözüyle Bağdat'ın eskiden beri bir ilim merkezi olduğunun altının çizilmesi gibi.” (Sinan, 2001: 516)*

Kimi deyim yapıları, dilin tarihinden bu yana değişiklikler geçirerek bugüne kadar gelmişlerdir. Deyimler için yapılmış çok sayıda tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda öne sürülen ortak özellikler arasında; sözcüklerden en az birinin mecaz anlamda kullanılması ve kimi durumlarda mantık dışına çıkan bir durumun ortaya çıkmasıdır. Söz öbekleri biçiminde kalıplaşmış olması, kullanıldığında sözü ilgi çekici kılması, anlatım gücünü de arttırması ve en az iki sözcükten oluşması gibi ölçütler de deyimlerin

özellikleri arasındadır. Bütün bu özelliklere sahip olan deyimse yapıların bundan sonra da ihtiyaçlar oranında üretilip kullanılacağı da söylenebilir.

Türkçenin farklı dönemlerinde *Sav, darbimesel, tâbir, mesel* olarak adlandırılan deyimler; Batı dillerinden Fransızcada *Locution*; İngilizcede *Locution, idiom, expression*; Almancada *Ausdruck, redensart* gibi sözcüklerle karşılanmaktadır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Deyim> , 08 Ağustos 2011)

2.1.1. Deyime İlişkin Tanımlar

Türk Dil Kurumuna göre, “deyim genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir”. (TDK, 2004)

Wikipedia’da deyim şu şekilde tanımlanmıştır:

Deyim, dil biliminde, kavramları, durumları hoşça giden bir anlatımla ya da özel bir yapı ya da söz dizimi içinde belirten ve çoğunlukla gerçek anlamlarından ayrı anlamlara gelen sözcüklerden oluşan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümcedir. İki veya daha çok sözcükten kurulu bir çeşit dil ifadesi olan deyimler, duygu ve düşünceleri dikkati çekecek biçimde anlatan isim, sıfat, zarf, tek ve birleşik eylem olarak görülen dilsel yapılardır. Ya tam bir tümcedirler ya da bir söz öbeğidirler. Deyim sözcüğü Türkiye Türkçesinde ortaya çıkmıştır. Bu sözcükten önce, onun yerine Arapça kökenli "tabir" sözcüğü kullanılmaktaydı. Öz Türkçe kökten gelen deyim sözcüğü, demek eyleminin de- kökünden, eylemden ad türeten -im yapım eki kullanılarak; y kaynaştırma harfi yardımıyla türetilmesiyle oluşmuştur. Terim anlamı dışındaki en yalın haliyle deyim “denen şey”, “denmiş şey” anlamlarındadır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Deyim>, 08 Ağustos 2011)

Deyimlerin en az kaç sözcükten oluştuğu konusunda farklı düşünceler de ortaya konulmuştur. Mesela Ömer Asım Aksoy’a göre deyim “ çekici bir anlam kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları ”(Aksoy, 1984: 49) derken,

Doğan Aksan, “ belli bir kavramı, belli bir duygu yada durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür” şeklinde tanımlamaktadır.(Aksan, 1982: 37)

Yeşil’e göre:

Türkçe, deyim açısından çok zengin bir dildir. Bu zenginlik de Türk insanının anlatımdaki gücünün ve başarısının bir ispatıdır. Deyimlerin kısa ve mecaza dayanan anlatım ifadeleri oluşu, onların bir zekâ ürünü olduğunu da ortaya koyar. İnsanlar bu zekâ ürünü olan dilbilgisi ögesini kullanarak etkin anlatım özelliğine ulaşırlar; ayrıca mecaza dayalı öğelerin ve yan anlamların kullanıldığı deyimlerin anlatımda tercih edilmesi, insanları soyut düşünebilme açısından da geliştirir. Bunun için anlatımda deyimlere sık sıkbaşvurulması, insanın dilsel ve bilimsel gelişimine katkı sağlar. (Yeşil, 2000 : 244-252)

Yukarıda da görüldüğü gibi deyimlerin farklı tanımlamaları vardır. Fakat genel olarak bütün tanımlar deyimlerin, bir dilin özelliklerini anlatmanın yanı sıra o milletin geleneklerini, göreneklerini, örf ve adetlerini,kültürünü, yaşayış tarzını yansıttığı konusunda birleşmektedir. Nitekim deyimler evrensel bir nitelik taşımaktadır. Bu anlamda deyimler bize o milletin nasıl bir dil, yaşayış tarzı ve hangi kültüre ait olduğu konusunda ışık tutmaktadır.

Örneğin ; Fransızcada **Fourrer son nez dans les affaires de quelque’un** deyimini Türkçede de **Burnunu sokmak** olarak ifade edilir. Her iki dilde de “Her işe karışmak” anlamındadır. Burada da görüldüğü gibi bazı deyimler başka dillerde de vardır.(Saraç, 1990: 627)

2.1.2. Deyimlerin Tarihsel Süreci ve Günümüzde Kullanımı

Anlatımı güzelleştirmek, savunulan fikir ve düşünceyi daha etkili kılmak üzere her dilde kalıplaşmış bazı sözler bulunur. Bunlardan en sık kullanılanı da deyimlerdir. Geçmişten günümüze kadar gelen kalıplaşmış sözler olduklarından her birinin ortaya çıkış nedeni vardır. Örneğin; “Ağız Yapmak” (*faire la petite bouche*) deyiminin bu şekilde söylenmesinin nedeni şöyledir: Bir gerçeği, bir durumu hemen söylemeyen, onu değişik biçimde göstermek isteyenlere “ağız yapma” denir.

Meyve satıcıları, her türlü meyveyi satarken onları bir düzene koyarlar. Bir tahta, bir sepet, bir kap üzerinde yığılı duran meyveleri müşteriye olduğu gibi sunmazlar. Görünen kısma, meyvenin en irisi, en göz alıcısı, en parlakını birer birer dizerler. Bunların da hoş gitmeyecek taraflarını içe, alta getirirler. Böylece müşteride bir alma hevesi uyanır; satış çabuklaşır, kolaylaşır. İşte meyve satıcıları, meyveleri bu hale getirmelerine “ağız yapma” derler. Böylece, “ağız yapma” işlemi dilimize bir deyim olarak yerleşmiştir. (<http://www.turkcede.org/deyim-hikayeleri-/591-agiz-yapmak.html>, 10 Eylül 2010)

Başka bir örnek verecek olursak; “kabak tadı vermek” deyiminin ortaya çıkışı şu şekilde olmuştur; Fatih Sultan Mehmet yaptırdığı medresede ders gören talebeler için birde aşevi yaptırmış. Talebeler burada parasız yemek yerlermiş. Cuma günleri yemek çeşitleri artar, etli sütlü ve tatlılarda çıkarmış. Kabak mevsiminde aralıksız kırk gün kabak çıkarmış. Bu işten usanan talebeler birbirlerine; “Bu iş de kabak tadı verdi” derlermiş. Bu deyim günümüze kadar ulaşmıştır. Anlamı da “aynı konuyu tekrar tekrar anlatarak dinleyeni bıktırmak, sıkıcı tat vermeye başlamak” tır.(Pala, 2008: 120)

Fransızca **avoir l'eau à la bouche** deyiminin ise ortaya çıkışı şu şekilde olmuştur. Bu ifade Pavlov'un bir deneyiminin direkt örneğidir. Burada Pavlov, bir köpeğin her yemekten önce çan sesini duyduğunu düzenli olarak yapar. Bunun ardından, bu çan'ın sadece sesi köpeğin güçlü bir tükürük üretimine neden olduğunu bunun sonucu olarak köpeğin ağzının suyunun aktığı fark eder. Dolayısıyla “avoir l'eau à la bouche” deyimini önceden istediğimiz bir şey olarak ifade edilir.

2.1.3. Deyim ile Atasözü Arasındaki Farklar

Geçmişten günümüze gelen, uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş, kısa ve özlü öğütler veren, toplum tarafından benimsenerek ortak olarak kullanılan kalıplaşmış sözlere atasözü denir. *Eski Türkçe'de sav , darbimesel ve irsal-i mesel olarak da adlanılır. (http://tr.wikipedia.org/wiki/Atas%C3%B6z%C3%BC, 10 Eylül 2010)*

Atasözleri ve deyimlerin birbirleriyle ortak ve birbirinden ayrılan bazı özellikleri vardır. Birbirleriyle ortak olan en önemli özellikleri, her ikisinin de toplum tarafından ortak olarak benimsenen ve kullanılan kalıplaşmış sözler olmalarıdır. Genellikle bu ortak özelliklerinden dolayı atasözleri ve deyimler birbirine karıştırılır. Oysa her ikisini birbirinden ayıran bazı önemli özellikleri ise şunlardır:

- Deyim, bir kavramı belirtmek için uydurulmuş özel bir anlatım kalıbıdır; Atasözleri ise genel kural niteliğindeki sözlerdir.
- Atasözünün amacı yol göstermek, ders ve öğüt vermek, ibret alınması için gerçekleri bildirmek iken, deyim herhangi bir kavramı çekici bir biçimde belirtmeyi, ortaya koymayı amaçlar.

Örneğin; "Gözlerinin içi gülmek" deyimi çok mutlu olmak, çok sevinmek anlamındayken "Fazla mal göz çıkarmaz" atasözü o an için ihtiyaç duyulmayan mal, nasıl olursa olsun elden çıkarılmamalıdır. Umulmadık biranda ona gerek duyulabilir. Ayrıca malın çok olmasının kimseye bir zararı da yoktur gibi öğüt verir.

Adından da anlaşılacağı üzere, atasözleri deyimlere göre çok daha uzun süre sonra dile yerleşmişlerdir. Örneğin; Günümüz Türkçesinde kullanılan bazı atasözlerinin çok uzun bir geçmişi vardır. Sözgelimi bugün "*Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur*" diye kullanılan atasözü, 900 yıl önceden kalma Kâşgarlı Mahmud'un *Divanü Lügati't Türk* adlı sözlüğünde "*Tag taga karışmaz, kişi kişigga kafışır*" biçiminde yer alır. Bunun gibi "*Aç ne yemez, tok ne demez*", "*Baba ekşi elma yer, oğlunun dişi kamaşır*" gibi

atasözleri de o zamanlardan günümüze gelebilen atasözleridir. Hem atasözü hem de deyim tanımına giren söz öbekleri de bulunmaktadır. Örneğin; *Üzümünü ye, bağını sorma. Çamsakızı çoban armağanı. Atın ölümü arpadan olsun* vb. (<http://www.nuveforum.net/1715-genel-kultur-a/63629-atasozleri/>, 18 Eylül 2010)

Bazı atasözleri, birçok dilde ortaktır. Örneğin ; Türkçe'deki "*Vakit nakittir*" sözü birçok dilde de vardır. İngilizce'ye çevirisi "*Time is money*" , Fransızca'sı "*le temps c'est de l'argent*"dır. Her üç dilde de anlamı zamanın değerinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bunun nedeni, zamanın büyük bir değeri olduğu gerçeğine bütün insanlığın inanmış olmasıdır. Yani deyimlerin evrensel gerçekliğe sahip olmasıdır.

2.2. Çeviri, Deyim ve Kültür İlişkisi

Çok eski bir tarihi geçmişe dayalı olan çeviri, yüzyıllardan beri toplumlar arasında iletişimi sağlayan bir unsur olmuştur. Çeviri, bir dildeki metnin başka bir dile aktarılmasıyla gerçekleşir. Çeviri ile ilgili birçok tanım yapılmıştır:

Çeviriyi, bir dilden başka bir dile yapılan bilgi aktarımına da indirgeyemeyiz. Kuşkusuz diller arasında gerçekleşen bir etkinliktir çeviri. Ama bir yönüyle de geçmişe, eski kültüre dönüktür. Bir yandan geçmişin kalıntılı, tarih boyunca insanlığın ortaya koyduğu tüm değerleri artzamanlı düzeyde (diachronie) günümüze taşıırken, öte yandan da eşzamanlı düzeyde (synchronie) ulusal kültürler arasındaki alışverişi sağlar. Böylece, hem çağdaş bir kültür bileşimini, hem de üretilen yeni değerlerin dayanışmasını, birbirlerinden etkilenmelerini kolaylaştırır." (Cömert,1978:26)

Rifat ise çeviri ile ilgili "*düşünsel boyutta yaşanan programlı bir etkinliktir; zihinsel bir dönüş(tür)ümün amaçlandığı işlemler bütünüdür.*" demiştir. (Rifat, 1994: 66)

Kaynardağ'a göre çeviri;

Çok taraflı bir sanattır ve onun hiçbir tam veya nisbi tetkiki bu gerçeği görmezlikten gelemes. Çeviri de bir sanat olduğuna göre, aynı şekilde zamansız olmalı, birbirini takibenden nesillerin duyduğu ihtiyaca uygun olarak sürekli bir surette yeniden yapılmalıdır. Bir yağlı boya veya sulu boya ressamı, 'Mapledurham değirmeninin birçok defalar resmi yapılmıştır" diye onun yeni resimlerini yapmaktan çekinmez; bu olayı kendisinin yapması için bir fazla daha sebep sayar. Aynı şekilde yazarlar da başka dillerde yazılmış epigramlardan ve beyitlerden tutunuz da, destanlara ve uzun kitaplara kadar her türlü eserleri kendi dillerine aktarmağa daima heves duymuşlardır". (Kaynaradağ, 1994: 29-30)

Battafarone'un çeviriye ilişkin şu tanımı hayli ilginçtir: "*Çeviri kadın gibidir, güzelse sadık olmaz, sadıksa güzel olmaz.*"(Battafarone, 1993: 62)

Göktürk ise çeviri ile ilgili şunu söylemiştir;

Çeviri, anlamın yabancı bir dilden tanıdık bir dile aktarılması değildir. Her dil, belli bir kültürün göstergeler dizgesiyle, belli uzlaşmalar, töreler, davranışlar, değer ölçütleriyle, kısacası somut insan yaşamıyla iç içedir. Her yazın metninde sunulan kurmaca dünyanın art-alanında da bütün etkenler yürürlüktedir. Başka dillerin tanımladığı başka dünyaların tanıtılmasıdır çeviri bu yönüyle."(Göktürk, 1995: 14)

Yukarıdaki tanımlamaları karşılaştırıp sonuçlandırarak olursak, çeviri cümle biçimi olarak farklı fakat vermek istediği anlam bakımından hemen hemen aynıdır. Yani kısacası çeviri, metnin cümleleri, o cümlelerin sözcüklerindeki anlamlarını bulup kavrayarak uygulamaktır.

Çeviri aynı zamanda kültürlerinde birbirine aktarılmasıyla oluşur. Kültürün, ideal çeviriyi gerçekleştirmedeki rolü diğer faktörlerden daha çoktur. Bunun nedeni, kültürün çok yönlü olması ve bu çok yönlülüğün de kişiden kişiye değişen olayları idrak etme çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu da her çevirmene göre değişeceği gibi, Hedef ve Çıkış okuyucusu kültür yapısı ile de yakından ilgilidir. Bu üç faktör, yani çevirmen, hedef kültür okuyucusu ve çıkış kültür okuyucusu kültürleri arasındaki

kopukluk veya birbirleri arasındaki kültürlerin farkında olunmaması ideal çeviriye ulaşmadaki başarıyı engeller. Burada iki kültür arasındaki en büyük ve zor görevi üstlenmek çevirmene düşmektedir.

Göktürk'e göre;

Çevirmenin görevi tek tek sözcükler ya da tümcelerden çok metinleri çevirmektir. Sözcüklerin ya da tümcelerin önemini azımsaman anlamına gelmez bu. Nitekim, tek bir sözcüğün ya da tümcenin bütün bir metin işlevi kazandığı durumlar yok değildir. Bununla birlikte başarılı çeviri, çevrilmesi söz konusu olan metinle ilgili bir takım iletişimsel özelliklerin yakından tanınmasıyla gerçekleşebilir” demiştir.(Göktürk, 1994: 17)

Yani çevirmen kültür, dil, iletişim, düşünce gibi açılardan, okuyucuya hitap etmelidir. Kültür farklılıklarının en çok ortaya çıktığı alan ve çevirilerde dikkat edilmesi gerekli hususların başında, deyimlerin ve atasözlerinin geldiğini söyleyebiliriz. Atasözleri ve deyimlerin farklılıkları ile ilgili sayısız örnekler verilebilir. Erten'in, bu konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

.....atasözleri, deyimler ve yiyecekler de ulusal kültürlerin en duyarlı ve önemli ifade tarzlarıdır. Bunlarla ilgili terminoloji de çevirmene biraz yaratıcılık ve çok iyi yorum yapma edimi gerektirebilir. "Allah kavuştursun", "Güle güle giy", "Geçmiş olsun", Misafirlik üç gündür", "Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al", "Yattı balık yan gider", "Üzümü ye bağına sorma" gibi atasözleri İngilizce ve Almancada mevcut değildir ama farklı deyimlerle aynı şeyleri söylerler.”(Erten, 1992: 70-75)

Aksan ise Erten'in görüşlerine paralel olarak;

Deyim niteliği taşıyan sözleri, kalıplaşmış öğeleri, bir dile tam karşılığını bularak aktarmak kimi zaman bütün bütün olanak dışına çıkar. Eğer böyle öğeleri sözcük sözcük çevirecek olursa, aktardığımız dile yabancı bir anlatım, o dilde anlamı olmayan bir söz dizisi ortaya çıkar. Örneğin düğün değil, bayram değil, eniştem

beni niye öptü?, kızım sana söylüyorum gelinim sen anla, Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak, Sultanahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka vermek gibi deyimleri başka dillere çevirmek değişik kültürlerin kimseleri hiçbir şey anlamayacakları sözlerde karşı karşıya bırakmak olur.(Aksan, 1990: 76)

Her iki yazarın da görüşlerinden de anlaşılacağı gibi çeviride, sosyal ve kültürel faktörlerin, diğer faktörlerin yanında belirleyici rolü üstlendiği sonucuna varabiliriz. Çeviri işleminde strateji belirlerken dikkate alınması gereken şey; her milletin kendine özgü sosyal ve kültürel faktörlerinin, hem çevirmen tarafından hem de -kısmen de olsa- eseri okuyacak kimse tarafından önceden üzerinde araştırma yaparak değerlendirilmesidir.

Doğan, bu konuyla ilgili fikirleri aşağıdaki gibidir;

Kültürel açıdan kendi sınırlarıyla yetinmeyip diğer kültürlerle ilişki kurma ihtiyacı, dilleri, bir dönemin kültür merkezi durumundaki ülkelerin dillerine bağımlı kılmıştır. Örneğin Çince yüzyıllarca Kore, Japon ve Alman dillerini etkilemiştir, ama karşılığında bir şey almamıştır. Güçlü kültür dalgaları yayılırken, etkilediği dillere kendi sözcüklerini de getirir.(Doğan, 1986: 5)

Bu tür etkilenme, Türkçede çok fazla olmuştur. Günümüzde bile Arapça ve Farsçadan çok sayıda kelime bulunduğu gibi, diğer ülkelerin dillerinden de, örneğin Fransızcadan, İngilizceden ve Almancadan fazla miktarda kelime mevcuttur. Bu da ülkelerin birbirine olan kültürel yaklaşmasının, etkileşimin sonucu ortaya çıkmıştır.

Kültürel yaklaşmanın içine, siyasi, ekonomik, dini yaklaşımları da koyabiliriz. Örneğin, Osmanlı döneminin ilk yıllarından, Tanzimat Fermanı yıllarına kadar, yazı dili Arapça ve konuşma dilinde Arapça kelimelerin çokça kullanıldığı Türkçeydi. Osmanlıların siyasi, ekonomik, kültürel açılardan Fransa ile sıkı bir ilişki içine girmesi ülkede, Fransızca konuşulmasını ve her yönüyle bir Fransız hayranlığına başlamasına sebep olmuştur.

Bunun yanı sıra, iki dilin yansıttığı ayrı dünya görüşü ve kültür sorunu, kültürlerarasındaki iletişimin başarıya ulaşmasında en büyük iki engeldir. Dünya görüşü, aynı dil topluluğunda bile kişiden kişiye göre değişebilir, farklılıklar gösterebilir. Örneğin, Türkiye'de bir Doğu Anadolu, bir Ege, bir Karadenizli arasında çeşitli kültür farklılıklarının yadsınamaz. Bu yüzden ayrı dil topluluklarında çok büyük değişikliklerin olması normaldir. Çeviri yoluyla bu değişiklikleri minimuma indirmek için de toplumların sosyo-kültürel yapısını iyi tanıyan, o dile yeterince hâkim olan çevirmenlerin yapması gerekmektedir. Aksi takdirde bu özellikte olmayanlar ne edebiyata, ne her iki kültür dünyasına katkı sağlayamaz. Çeviri işleminde bazı güçlükler aslında kültürlerarası çok sayıda, değişik farklılaşmalardan kaynaklanmaktadır.

Çeviri bilimin amacı ise, daha doğru, düzgün, sağlıklı olarak toplumlar arası bilgi akışını sağlayarak aktarmaktır. Bu sayede kültürler arası farklılıklar minimuma indirilecek ve toplumlar arası yabancılaşma azaltılabilecektir.

Deyimleri, kültürler arası farklılıkların sebep olduğu sorunlardan dolayı çevirisinin zor olduğu ve çevrilirse anlamının ne olabileceğini inceleyeceğiz.

2.3. Dil ve Kültür ilişkisi

Dil, insanlar, toplumlar arasında iletişimi, anlaşmayı sağlayan bir araçtır. İnsanlar içinde yaşadığı toplumun değerlerini, düşüncelerini dil sayesinde öğrenir. Bu yüzden dil çok önemlidir.

Şimdiye kadar dil ile ilgili birçok tanımlama yapılmıştır.

Örneğin ; Ergin' e göre;

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir. (Ergin, 1989: 3)

Ferdinand de Saussure'e göre, "Dil bir kâğıda da benzetilebilir: Düşünce kâğıdın ön yüzü, ses ise arka yüzüdür. Kâğıdın ön yüzünü kestiniz mi, ister istemez arka yüzünü de

kesmiş olursunuz. Dilde de durum aynı: Ne ses düşünceden ayrılabilir, ne de düşünce sestem” (Saussure, 1980: 105)

Banguoğlu'ya göre ise, *"Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle, başla, gözle, kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma (expression) vasıtamız dildir."* (Banguoğlu, 1986: 9)

Dilin önemi ile ilgili olarak son bir örnek verecek olursak Konfüçyus'a, "Bir ülkeyi yönetmeye çağrılıydınız yapacağınız ilk iş olarak ne olurdu?" diye sorulduğunda şu cevabı verir:

İşe önce dili düzeltmekle başladım. Çünkü dil bozuk olursa, kelimeler düşünceyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılamazsa, yapılması gereken işler doğru yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve düzen bozulur. Töre ve düzen bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. Bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir.

Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi dil, insanların birbirleriyle anlaşabilmeleri için en temel ve en önemli araçtır. Toplumlari bir arada tutan ve yaşayış biçimlerini, gelenek ve görenekleri, örf ve adetleri, inançları, nesilden nesile aktararak milleti birbirine kaynaştıran en etkili kurumdur.

Dil olmadan insanların birlikte yaşamaları, anlaşabilmeleri, dolayısıyla bir toplumu oluşturmaları söz konusu olamayacağından, dil bu açıdan da önemlidir; bir topluluğu topluma dönüştürür. Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktararak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir.(Aksan, 1979:13)

Kültürü oluşturan dildir ve dil ile kültür birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Dili üstün olmayan milletlerin kültürü de zayıf kalmaktadır. Kendi dilleri ile antlaşma kurmayan toplulukların kültürlerinden bahsedilemez. Bir milletin tarihi, coğrafyası, dini değer ölçüleri, folkloru, müziği, sanatı, edebiyatı, ilmi, dünya görüşü ve millet olmayı gerçekleştiren her türlü ortak değerleri yüzyılların süzgecinden süzüle süzüle sözcüklerde sembolleşerek dil hazinesine akmaktadır. Böylece dil sosyal yapının ve kültürün aynası olmaktadır.

“Dilin milli olmasının bir başka ölçüsü, nesiller arasında bağ kurmasıdır. Dil, din, gelenekler gibi değerlerle nesilleri birbirine bağlanmayan topluluk, zamanla millet olmaktan çıkar.” (Ercilasun, 1984: 102)

Bu satırlardan da açıkça anlaşılacağı gibi dil, ait olduğu toplumun sahip olduğu bütün değerleri nesilden nesile aktarmakta ve böylece aradaki kültür bağının ortaya koymaktadır. Edebi eserler dili canlı tutan en önemli unsurlardan biridir. Eski nesiller meydana getirdikleri sözlü ve yazılı eserler sayesinde gelecek nesillere katkıda bulunurlar. Yeni nesiller de geçmişteki yaşayanların hayat tecrübelerine bu eserler sayesinde ulaşır. Kısacası *“Dil, kültürün zaman ve mekân boyutlarında aktarılmasını ve zenginleştirilmesini sağlayan temel mekanizmadır.”* (Güngör, 1991: 214)

Dil ve kültürün birbirine bağlılığının yanı sıra çeviri ve dil de birbirinde ayrılmaz. Bununla ilgili olarak Ethemoğlu şöyle söylemiştir;

Dil demek bir bakıma insan demek... İnsansız bir dil, bir takım işaretler yığınının başka nedir ki! İnsan konuşabilen tek varlık ve dil insanın aynası, insanın hayat davasındaki vekili gibi bir şey...öyleyse çeviri de, kelime, cümle veya metinlerin bir başka dile çevrilmesi, daha doğrusu iki dildeki sözcüklerin birbirine altırılması gibi bir zanaat değil...tam tersine, insanın insana çevrilmesi demek. Çünkü kelimeleri duygu ve düşünce katagorilerinin ambalaj veya insanın

sarıldığı bir tür kundak...Ambalajı dikkatle açarsanız, içindekini dikkatle çıkarıp, başka bir dilin ambalajında yeniden paketleyeceksiniz...Çevirinin zorluğu da buradan kaynaklanıyor zaten, insan ne zaman büyük ve zor ise, çeviri de o kadar büyük ve zor.”(Ethemoglu, 1987: 7)

Yukarıdaki sözden de anlaşılacağı gibi çeviri bir dilin özelliklerini, güzelliklerini diğer bir dile yansıtılarak, aktarılarak yapılmaktadır.

2.4. Fransızca ve Türkçe Fizyonomi Deyimleri

Fizyonomi “*yüz çizgilerinin genel durumundan çıkan anlam*” (Türk Dil Kurumu) demektir. Diğer bir deyişle fizyonomi, “*özellikle ifadeye göre yüzün, bakışın, görünüşün tamamıdır.*” (Rey,1998: 983)

Saraç ise fizyonomi için “*Yüz görünümü, yüz ifadesi*” demektedir. (Saraç, 1990: 1047)

Bu bölümde inceleyeceğimiz deyimler sadece vücudumuzun yüz kısmındaki deyimlerdir. Bu kısımda aşağıdaki deyimleri incelenmiştir, inceleme yapılırken anlam ve ifade yönünden karşılaştırma da yapılmıştır.

Anlam kelimesinin de birçok tanımı yapılmıştır. Hatiboğlu, anlam’ı “*sözcüklerin veya davranışların zihinde uyandırdığı izlenim olarak*” tanımlamıştır.(Hatiboğlu, 1972: 128)

Diğer bir tanımlamaya göre ise “*anlam, bir kelimenin veya bir sözün anlattığı fikir*” demektir. (Dilbilim Terimleri Sözlüğü,1949: 252)

İfade ise “*anlatım*” demektir. (TDK)

Hatiboğlu’na göre ifade ise, “*Bir düşünce veya duyguyu bildirmek üzere kullanılan yargılı veya yargısız sözcük ya da sözcükler dizisi*” demektir. (Hatiboğlu, 1972: 128)

1) La Bouche (Ağız)

- 1.1. Avoir l'eau à la bouche : *Ağzının suyu akmak*
- 1.2. Avoir l'injure à la bouche : *Ağzını bozmak*
- 1.3. En avoir plein la bouche de quelque chose : *Sürekli ve heyecanla konuşmak*
- 1.4. Fermer la bouche à qqn : *Birinin ağzını kapamak*
- 1.5. Garder quelque chose pour la bonne bouche : *Bir şeyi sona saklamak*
- 1.6. Laisser quelqu'un sur la bonne bouche : *Birini ağzından düşürmemek*
- 1.7. Ouvrir la bouche : *Ağzını açmak*
- 1.8. Passer de bouche en bouche : *Ağızdan ağza dolaşmak*
- 1.9. Rester bouche bée : *Ağzı açık kalmak*
- 1.10. Rester bouche close : *Ağzını açmamak*
- 1.11. Tourner sept fois sa langue dans sa bouche : *Bin düşün bir söyle*

2) La Dent (Diş)

- 2.1. Avoir, garder une dent contre quelqu'un : *Birine karşı diş bilemek*
- 2.2. Grincer des dents : *Dişlerini gıcırdatmak*
- 2.3. L'œil pour l'œil dent pour dent : *Göze göz dişe diş*
- 2.4. Montrer les dents à quelqu'un : *Diş göstermek*
- 2.5. Ne pas desserrer les dents : *Ağzını açmamak*
- 2.6. Parler entre ses dents : *Ağzını açmadan konuşmak, mırıldanmak*
- 2.7. Quand les poules auront les dents : *Balık kavağa çıkınca*
- 2.8. Serrer les dents : *Dişlerini sıkmak*
- 2.9. Se casser les dents sur quelque chose : *Başarısızlığa uğramak*

3) La Langue (Dil)

- 3.1. Avoir avalé sa langue : *Dilini yutmak*
- 3.2. Avoir la langue bien pendue : *Geveze olmak, çenesi düşük*
- 3.3. Avoir la langue bien trop longue : *Ağzında bakla ıslanmamak*
- 3.4. Déliaer la langue de quelqu'un : *Dilini çözmek*

- 3.5. La langue lui a fourché : *Dili sürçmek*
- 3.6. Ne pas savoir tenir sa langue : *Dilini tutamamak*
- 3.7. Prendre langue avec quelqu'un : *Biriyle temas kurmak*
- 3.8. Tenir sa langue : *Dilini tutmak*

4) Le Nez (Burun)

- 4.1. Avoir le nez sur quelque chose : *Burnunun dibinde olmak*
- 4.2. Avoir quelqu'un dans le nez : *Burnunun dibinde bitmek*
- 4.3. Baisser le nez : *Başını öne eğmek*
- 4.4. Fourrer son nez dans : *Her işe burnunu sokmak*
- 4.5. Le nez en l'air : *Burnu havada olmak*
- 4.6. Lever le nez : *Başını kaldırmak*
- 4.7. Mettre (fourrer) son nez dans les affaires d'autrui : *Bir şeye burnunu sokmak*
- 4.8. Regarder quelqu'un sous le nez : *Birine gözünü dikip saygısızca bakmak*
- 4.9. Se casser le nez : *Başarısızlığa uğramak*
- 4.10. Se noircir le nez : *İçmek, sarhoş olmak*
- 4.11. Se trouver nez à nez avec quelqu'un : *Birisi ile burun buruna gelmek*
- 4.12. Tirer les vers du nez à quelqu'un : *Birini konuşurmak*

5) L'œil / Les yeux (Göz)

- 5.1. Accepter les yeux fermés : *Gözü kapalı kabul etmek*
- 5.2. Avoir des yeux dans le dos : *Başının arkasında gözü olmak*
- 5.3. Avoir l'œil à tout : *Gözünden bir şey kaçmamak*
- 5.4. Avoir les yeux rouges de colère : *Gözleri kan çanağına dönmek*
- 5.5. Avoir le mauvais œil : *Nazar değmek*
- 5.6. Avoir les yeux plus grands que le ventre : *Açgözlü olmak*
- 5.7. Faire des yeux, des gros yeux à qqn : *Birini azarlamak*
- 5.8. Loin des yeux, loin du cœur : *Gözden uzak olan, gönülden de uzak olur*
- 5.9. Mettre quelque chose sous les yeux de quelqu'un : *Bir şeyi gözler önüne sermek*

- 5.10. Ne pas en croire ses yeux : *Gözlerine inanmamamak*
- 5.11. Ne pas fermer l'œil de la nuit : *Gözüne bir damla uyku girmemek*
- 5.12. Ouvrir les yeux à quelqu'un sur quelque chose : *Birinin gözünü açmak*
- 5.13. Ouvrir les yeux comme des soucoupes : *Gözlerini fal taşı gibi açmak*
- 5.14. Pour les beaux yeux de quelqu'un : *Birinin güzel hatırı için*
- 5.15. Pleurer de l'œil et rire de l'autre : *Bir yandan ağlamak, bir yandan gülmek; yalancılıktan ağlamak*
- 5.16. Regarder quelqu'un dans le blanc des yeux : *Birine dik dik bakmak*
- 5.17. Voir quelque chose d'un bon œil : *-e iyi gözle bakmak*
- 5.18. Voir quelque chose d'un mauvais œil : *-e kötü gözle bakmak*
- 5.19. Voir de ses propres yeux : *Kendi gözleriyle görmek*

6) L'oreille (Kulak)

- 6.1. Avoir les oreilles qui sifflent : *Kulağını çınlatmak*
- 6.2. Avoir des bourdonnements d'oreille : *Kulakları uğuldamak*
- 6.3. Dire de bouche à l'oreille : *Kulağına fısıldamak*
- 6.4. Ecouter de toutes ses oreilles : *Kulak kesilmek*
- 6.5. Entrer par une oreille et sortir par l'autre : *Bir kulağından girip diğerinden çıkmak*
- 6.6. Fermer l'oreille à : *Kulağını tıkamak*
- 6.7. N'écouter que d'une oreille : *Yarım kulakla dinlemek*
- 6.8. Ouvrir les oreilles : *Kulağını açıp dinlemek*
- 6.9. Prêter l'oreille : *Kulak vermek*
- 6.10. Rougir jusqu'aux oreilles : *Kulaklarına kadar kızarmak*
- 6.11. Tirer l'oreille à quelqu'un : *Kulağını çekmek*

7) La Tête (Kafa, Baş)

- 7.1. Avoir la tête ailleurs : *Kafası başka yerde olmak*
- 7.2. Avoir la tête sur les épaules : *Akıllı olmak, akli başında olmak*

- 7.3. Avoir la tête près du bonnet : *Tepesi atmak*
- 7.4. Avoir une bonne tête : *Güven verici bir yüzü olmak*
- 7.5. Avoir une idée derrière la tête : *Art niyeti olmak*
- 7.6. Avoir une petite tête : *Kafasız olmak, kuş beyinli olmak*
- 7.7. Avoir toute sa tête : *Aklı başında olmak*
- 7.8. Etre tête en l'air : *Aklı bir karış havada olmak*
- 7.9. Être en tête à tête : *Baş başa olmak*
- 7.10. Etre une tête d'oiseau : *Kuş beyinli olmak*
- 7.11. En avoir par-dessus la tête : *İşi başından aşkın olmak*
- 7.12. Faire dresser les cheveux sur la tête : *Tüyleri diken diken olmak*
- 7.13. Faire la tête : *Surat asmak, huysuzluk etmek*
- 7.14. Ne savoir où donner de la tête : *Ne halt edeceğini bilememek*
- 7.15. Perdre la tête : *Bunamak; kafası karışmak*
- 7.16. Se casser la tête : *Kafa patlatmak*
- 7.17. Se mettre quelque chose dans la tête : *Bir şeyi kafasına koymak*
- 7.18. Se monter la tête : *Coşmak, heyecanlanmak*
- 7.19. Se taper la tête contre les murs : *Başını taşlara vurmak*
- 7.20. Tenir tête à quelqu'un : *Kafa tutmak*

Bu deyimleri anlam ve ifade yönünden;

1. Birebir (Ortak) Deyimler
2. Benzer (Yakın) Deyimler
3. İfadeleri Farklı Ancak Anlamları Birebir ya da Benzer deyimler
4. İfadeleri Benzer Ancak Anlamları Aynı Deyimler olarak dört grup halinde inceleyeceğiz.

2.4.1. Birebir (Ortak) Deyimler

Fransızca ve Türkçede anlam ve ifade yönünden birebir (ortak) deyimler vardır. Bu kısımda “*bouche*”(ağız) ile ilgili beş, “*dent*”(diş) ilgili dört, “*langue*”(dil) ile ilgili beş,

“nez”(burun) ile ilgili üç, “œil”(göz) ile ilgili sekiz, “oreille”(kulak) ile ilgili yedi, “tête”(baş,kafa) ile ilgili dört olmak üzere toplamda otuz altı ortak deyim incelenmiştir.

2.4.1.1. “La bouche” (Ağız) ile ilgili deyimler

“Ağız” ile ilgili anlamsal ve ifadesel olarak ortak olan deyimler mevcuttur. Bu kısımda ortak olan beş deyimi incelenmiştir.

- Fransızca **avoir l’eau à la bouche** deyiminin Fransızca karşılığı “être mis en appétit, désirer” tir. Türkçedeki **ağzının suyu akmak** deyimi ile yanı olup, “İmrenmek” anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 337)
- Fransızca **fermer la bouche à qqn** deyimi Türkçede **birinin ağzını kapatmak** olarak ifade edilmektedir. Anlamı ise “susturmak”tır. Her iki dilde ortak anlam ve ifadeye sahiptir. (Rey et Chantreau, 2006: 100)
- Fransızca **ouvrir la bouche** deyimi Türkçede **ağzını açmak** olarak ifade edilmektedir. Anlamı ise “Konuşmak; azarlamak, paylamak”tır. Hem Fransızca hem Türkçede ifade ve anlam olarak aynıdır. (Rey et Chantreau, 2006: 101)
- Fransızca **rester bouche bée** deyiminin Türkçeye **ağız açık kalmak** olarak aktarılmıştır. Eski Fransızca Bu deyim “Béer” fiili “Rester la bouche ouverte” deyimi ile aynı anlamdadır. Yani bu da “Şaşırıp kalmak, hayran kalmak” anlamındadır. Her iki dilde de anlam ve ifade olarak ortaktır. (<http://www.linternaute.com/expression/langue-francaise/247/rester-bouche-bee/>, 17 Aralık 2010)
- Fransızca **rester bouche close** deyimi **ağzını açmamak** ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. “Close” sözcüğü “Kapalı” anlamındadır. “Kapalı ağza sahip olmak”

yerine “Ağzını açmamak” olarak ifade edilir. Başka bir deyişle “Ağzını bıçak açmamak” olarak ifade edilir. (Saraç, 1990: 170)

Fransızca ve Türkçede “ağız” ile ilgili ortak deyimler “şaşkınlık, hayranlık, imrenme” gibi anlamlarında kullanılmıştır.

2.4.1.2. “La dent” (Diş) ile ilgili deyimler

“Diş” ile ilgili tespit ettiğimiz anlam ve ifade yönünden ortak deyimlerin dördü incelenmiştir.

- Fransızcada **grincer des dents** Türkçede ise **dişlerini gıcırdatmak** olarak ifade edilir. Anlamı ise “Öfkesini, kötülük yapmaya hazırlandığını durumuyla göstermek” demektir. (Rey et Chantreau, 2006: 298)
- Fransızcada **l’œil pour l’œil dent pour dent** Fransızca “Chaque méfait demande réparation à sa juste mesure” anlamındadır. Türkçede ise **göze göz dişe diş** olarak ifade edilmektedir. Anlamı ise “Aynı biçimde kötülük yapıp öç alma, kötülüğü yapandan acısını çıkarma”dır. (Rey,2003: 902)
- **Montrer les dents à quelqu'un** deyiminin Fransızca anlamı “Avoir une attitude menaçante” dır. Türkçedeki **diş göstermek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her ikisinde de “Tehdit etmek” anlamı vardır. (Rey,2003: 358)
- Fransızcada **serrer les dents** deyimini Türkçede **dişlerini sıkmak** deyimini ile anlam ve ifade olarak aynıdır. Fransızca anlamı “ S'apprêter à un dur effort, supporter une chose désagréable sans broncher ” yani “Herhangi bir sıkıntıya karşı dayanmak, her türlü zorluğa katlanmak” anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 299)

Fransızca ve Türkçe “diş” ile ilgili ortak deyimlerden bazıları “direnme” bazıları ise “öç alma, tehdit etme” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.1.3. “La langue” (Dil) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede ortak deyimler arasında “dil” ile ilgili beş deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir avalé sa langue** deyimini Türkçede **dilini yutmak** olarak ifade edilir. “Hiç konuşmamak, sus pus olmak” anlamında olup her iki dilde ortaktır. (Rey,2003: 95)
- Fransızcada **déliier la langue de quelqu'un** deyimini Türkçede **dilini çözmek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her ikisi de “birini konuşturmak” anlamındadır. (Rey,2003: 349)
- Fransızcada **la langue lui a fourché** deyimini Türkçedeki **dili sürçmek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her iki dilde de anlamı “Konuşma sırasında sözcükleri yanlış söylemek”tir. (Rey,2003: 578)
- Fransızcada **ne pas savoir tenir sa langue** deyimini **dilini tutamamak ya da çenesini tutamamak** deyimini ile eşdeğerdir. Anlam olarak da “Sonunu düşünmeden, gelişigüzel konuşmak”tır. (Rey,2003: 753)
- Fransızcada **tenir sa langue** deyimini Türkçede **dilini tutmak** deyimini anlam ve ifade olarak aynıdır. Her ikisinin de anlamı “Gelişi güzel konuşmaktan sakınmak” tır. (Rey et Chantreau, 2006: 535)

Bu kısımda incelenen fizyonimi deyimleri genel olarak “farklı şekillerde konuşmak” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.1.4. “Le nez” (Burun) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede ortak deyimler arasında “burun” ile ilgili deyimlere baktığımızda üç ortak deyim karşımıza çıkmaktadır.

- Fransızcada **le nez en l’air** deyimini Fransızcada “Etre pédant ; traîner, flâner la tête levée ” olarak da ifade edilmektedir Türkçede **burnu havada olmak** olarak ifade edilir. (<http://membres.multimania.fr/clo7/grammaire/corps.htm>, 17 Aralık 2010)
- Fransızcada **se trouver nez à nez avec quelqu’un** deyiminin “Rencontrer à l’improviste, au hasard, brusquement” anlamındadır. Türkçedeki **birisi ile burun buruna gelmek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Yani “Ansızın karşılaşmak” anlamındadır. (Rey,2003: 880)
- Fransızcada **fouerrer son nez dans** deyimini Türkçede **her işe burnunu sokmak** olarak ifade edilir. Yani “Her işe karışmak” anlamındadır. Her iki dilde aynı anlam ve ifadeye sahiptir. (Rey,2003: 880)

Fransızca ve Türkçe ortak fizyonomi deyimleri incelendiğinde bu deyimlerin “*kibirlik, kendini beğenme*” gibi anlamlarda kullanıldığı tespit edilmiştir.

2.4.1.5. “L’œil / les yeux” (Göz) ile ilgili deyimler

“Göz” sözcüğünün kullanıldığı deyimlerden her iki dilde de ortak anlam ve ifadeye sahip olan birçok deyim mevcuttur. Bu kısımda sekiz ortak deyim incelenmiştir.

- **Accepter les yeux fermés** deyiminin Fransızca anlamı “En toute confiance ” tır. Yani Türkçedeki **gözü kapalı kabul etmek** deyimini ile aynı anlamdadır. Her iki deyimde de “Birine olan güven” söz konusudur. (Rey et Chantreau, 2006: 646)

- Fransızca **pleurer de l'œil et rire de l'autre** deyimini Türkçedeki **bir yandan ağlamak, bir yandan gülmek; yalancıkdan ağlamak** deyimleri ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. (Rey et Chantreau, 2006: 734)
- Fransızca **voir quelque chose d'un bon œil** deyiminin Fransızca karşılığı "marquer de la bienveillance" dir. Türkçe deyim olarak ifadesi **-e iyi gözle bakmaktır**. Fransızca ve Türkçe anlamı da "Birine karşı iyi düşünmektir". Fransızca deyim Türkçeye anlamsal ve ifade olarak birebir geçmiştir. (Rey,2003: 901)
- Fransızca **voir quelque chose d'un mauvais œil** deyimini de yukarıda açıkladığımız deyim tam tersini ifade eder. Yani Türkçede **-e kötü gözle bakmak** deyimini olarak ifade edilir. Anlam olarak da " Birisi hakkında kötü düşünmek" demektir. Bu iki deyim karşılaştıracak olursak "zıt anlam" vardır. İlk örnekte "Bon" (*iyi*) sözcüğü kullanılırken ikinci deyimde " Mauvais" (*kötü*) sözcüğü kullanılmıştır. (Rey,2003: 901)
- Fransızca **voir de ses propres yeux** deyimini Türkçedeki **kendi gözleriyle görmek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahip olup her iki dide ortak olarak kullanılabilir. (Rey,2003: 1420)
- Fransızca **ouvrir les yeux à quelqu'un sur quelque chose** deyiminin anlamı "lui montrer ce qu'il se refusait à voir, lui révéler quelque chose" demektir. Türkçede birinin **gözünü açmak** deyimini ile aynı anlamı ifade eder. " görülmeyen bir şeyi ortaya çıkartmak ," anlamında kullanılmaktadır. (Rey et Chantreau, 2006: 650)
- **Ne pas en croire ses yeux** deyiminin Fransızca anlamı "Avoir de la difficulté à admettre l'évidence" tır. Türkçedeki **gözlerine inanmamak** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Türkçede "Hiç umulmayan, hiç anımsanmayan bir şeyin görülmesi karşısında şaşırarak" anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 648)

- Fransızca **loin des yeux, loin du cœur** Türkçedeki **gözden uzak olan, gönülden de uzak olur** deyimini aynı ifadelerle sahiptir. Her iki dilde de “Birinden uzak olma unutkanlık doğurur” anlamındadır.(Rey,2003: 777)

“Göz” deyimini Fransızca ve Türkçe ortak deyimlerde “*güvenme, şaşkınlık, özlem*” gibi anlamlara gelmektedir.

2.4.1.6. “L’oreille” (Kulak) ile ilgili deyimler

“Kulak” ile ilgili anlamsal ve ifadesel olarak benzerlik gösteren deyimler mevcuttur. Aşağıda bu deyimlerden yedisi incelenmiştir.

- Fransızca **rougir jusqu’aux oreilles** birebir Türkçeye çevrildiğinde **kulaklarına kadar kızarmak** olarak ifade edilir. Her iki deyimde de “Utanmak” anlamı vardır. (Rey et Chantreau, 2006: 661)
- Fransızca **avoir des bourdonnements d’oreille** deyimini Türkçedeki **kulakları uğuldamak** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. (Saraç, 1990: 170)
- Fransızca **ouvrir les oreilles** deyimini Türkçede **kulağını açıp dinlemek** olarak ifade edilir. Anlamı ise “söyleneni dikkatle dinlemek” demektir. Her iki dilde de ortak kullanılan deyimler arasında bulunmaktadır.(Saraç, 1990: 986)
- Fransızca **entrer par une oreille et sortir par l’autre** deyimini Türkçedeki **bir kulağından girip diğerinden çıkmak** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her iki dilde de “Karşısındaki kişinin konuştuğunu, anlattıklarını önemsememek” anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 660)

- Fransızca **fermer l'oreille à** deyiminin anlamı “Refuser d’écouter”dır. Türkçe deyim olarak **kulağını tıkamak** yani “Dinlemeyi istememek” anlamındadır. Her iki dilde de ortak olarak bulunan deyimlerden birisidir. (Carrillo,1989: 95)
- Fransızca **avoir les oreilles qui sifflent** ve Türkçedeki **kulağını çınlatmak** deyimini anlam ve ifade yönünden ortak deyimler arasında bulunmaktadır. Her iki dilde de “konuşulan yerde bulunmayan ama kendisinden bahsedilen birisi için söylenir.” (<http://membres.multimania.fr/clo7/grammaire/corps.htm>, 17 Aralık 2010)
- Fransızcada **tirer l'oreille à quelqu'un** deyimini Türkçede **kulağını çekmek** olarak ifade edilmektedir. Anlamı ise “yapacağı işte daha dikkatli olmasını sağlamak için uyarıda bulunmak”tır. (Carrillo,1989: 95)

Fransızca ve Türkçede ortak olarak kullanılan deyimler “*utanma, önemsememe, uğultu, çınlama*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.1.7. “La tête”(baş, kafa) ile ilgili deyimler

“Baş, kafa” ile ilgili deyimler arasında ortak olarak dört deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir la tête ailleurs** deyimini “Penser à autre chose, être distrait” anlamındadır. Türkçedeki **kafası başka yerde olmak** deyimini ile aynı anlamdadır. Her ikisinin anlamı da başka bir şey düşünmektir. Deyimlerin çoğunda olduğu gibi burada da “allégorie” sanatı kullanılmıştır. Bir başka deyişle mecaz anlam; bir sözcüğün gerçek anlam dışındaki yeni anlamıyla kullanılmasıdır. (Carrillo,1989: 74)
- Fransızca **être tête en l'air** yani “Etre dans les nuages” deyiminin Türkçe karşılığı **aklı bir karış havada olmak**’tır. Her ikisi de “Bir kişi bir şeyler anlatırken onu dinlemeyip, başka şeyler düşünmek” anlamındadır. “Tête” yani “Kafa(baş)” anlamına

gelen sözcük “Akıl” olarak kullanılmış; deyimde soyut bir anlam katmıştır.(<http://membres.multimania.fr/clo7/grammaire/corps.htm>, 17 Aralık 2010)

- **Tenir tête à quelqu’un** deyimini Türkçede birebir aynıdır. Fransızca karşılığı “résister, s’opposer à”dır. Yani **kafa tutmak** deyimine karşılık gelir. “Birine karşı koymak” anlamındadır ve soyutlaşmıştır. (Carrillo,1989: 78)
- **Être en tête à tête** deyiminin Fransızca karşılığı “seul à seul, face à face”dır. **Baş başa olmak** olarak Türkçeye aktarılır anlamı da “Birlikte, beraberce olmaktır”. Her iki dilde de ortaktır. (Saraç, 1990: 1384)

Fransızca ve Türkçede baş(kafa) kelimesi birebir deyimlerde “akıl” gibi soyut anlamlar da kullanılabildiği gibi; bunun yanı sıra “*düşünce, kararlılık*” gibi ifadelerde de kullanılmıştır.

2.4.2. Benzer (Yakın) Deyimler

Fransızca ve Türkçede Anlam ve ifade yönünden benzer deyimler bulunmaktadır. Bu kısımda “bouche”(ağız) ile ilgili üç, “dent”(diş) ilgili iki, “langue”(dil) ile ilgili iki, “nez”(burun) ile ilgili üç, “œil”(göz) ile ilgili dört, “oreille”(kulak) ile ilgili iki, “tête”(baş,kafa) ile ilgili yedi olmak üzere toplamda yirmi üç ortak deyim incelenmiştir.

2.4.2.1. “La bouche” (Ağız) ile ilgili deyimler

“Ağız” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “benzer” deyimlerden üçü incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir l’injure à la bouche** deyimini Türkçedeki ağzını **bozmak** deyimini ile aynı anlamdadır. Her ikisinin de anlamı “Küfürbaz olmak, hakaret etmek”tir. (Saraç, 1990: 170)

- Fransızcada **garder quelque chose pour la bonne bouche** deyimini Türkçedeki **bir şeyi sona saklamak** deyimini ile anlam olarak “Sevilen bir şeyi en sona koymak” anlamındadır. Fransızcadan birebir çevrildiğinde “İyi bir ağız için saklamak” olarak ifade edilir. Her iki dilde de benzer ifade ve anlama sahiptirler. (Saraç, 1990: 170)

- **Passer de bouche en bouche** deyimini Türkçedeki **ağızdan ağıza dolaşmak, dilden dile dolaşmak** ile aynı anlamdadır. Burada “Passer” sözcüğü “Geçmek” anlamında değil de “Dolaşmak” anlamında kullanılmıştır. Ama her ikisinin anlamı “Birisinin ötekisine, ötekisinin diğerine söyleyerek geçmesi”dir. (Saraç, 1990: 170)

“Ağız” ile ilgili benzer fizyonomi deyimleri “*hakaret, söylem, konuşma*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.2. “La dent” (Diş) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede “diş” ile ilgili benzer deyimler vardır. Bu kısımda anlam ve ifade yönünden benzer iki deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir, garder une dent contre quelqu'un** deyiminin Fransızca anlamı “Eprouver de la rancune, du ressentiment à son égard” dir. Türkçedeki **birine karşı diş bilemek** deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her iki dilde de “Birine karşı hıncı olmak” anlamında kullanılmaktadır. (Rey,2003: 358)

- Fransızcada **ne pas desserrer les dents** deyimini Türkçedeki **ağzını açmamak** deyimini ile birbirine benzerdir. Her iki dilde de “Tek kelime etmemek” anlamına gelmektedir. (Rey,2003: 358)

Fransızca ve Türkçede benzer olarak incelediğimiz “diş” ile ilgili deyimler “*öfke, kin, konuşmama*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.3. “La langue” (Dil) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede anlam ve ifade yönünden “dil” ile ilgili benzer deyimler iki deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **prendre langue avec quelqu'un** deyimini Fransızcada “prendre contact en vue d'un entretien” anlamındadır. Türkçede **biriyle temas kurmak, konuşmak** anlamında olup birbirine benzerdir. (Rey et Chantreau,2006: 535)
- Fransızcada **avoir la langue bien trop longue** deyimini Türkçede **ağzında bakla ıslanmamak** olarak ifade edilir. İki deyim birbirine benzerdir. Anlamı da “söylenenleri sır tutmadan aktarmak” tır. (Rey,2003: 753)

Fransızca ve Türkçede benzer olarak incelediğimiz “dil” ile ilgili deyimler organ olarak değil de “*konuşma, iletişim, laf, söz, boşboğazlık*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.4. “Le nez” (Burun) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede “burun” ile ilgili “benzer” olarak anlam ve ifade yönünden üç deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **tirer les vers du nez à quelqu'un** deyimini **-in ağzından ustalıkla laf almak** deyimini ile benzerdir. “Birini konuşurmak” anlamındadır. (Carrillo,1989: 78)

- Fransızca **avoir le nez sur quelque chose** deyimini, Türkçedeki **burnunun dibinde olmak** deyimini ile benzerdir. Her iki dilde de çok yakınında olmak anlamı vardır. (Rey,2003: 880)

- Fransızca **lever le nez** deyimini Türkçede **başını kaldırmak** deyimini ile benzerdir. Fransızca deyimde “ le nez” kelimesi “burun” yerine “baş” olarak ifade edilmiştir. (Rey,2003: 880)

Fransızca ve Türkçede benzer olarak incelediğimiz “burun” ile ilgili deyimler “koku” gibi anlamlarda değil de “yakınlık, konuşma” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.5. “L’œil/les yeux” (Göz) ile ilgili deyimler

Fransızca ve Türkçede birçok “benzer” deyim bulunmaktadır. Bu bölümde dördü incelenmiştir.

- **Avoir des yeux dans le dos** deyimini Türkçedeki **başının arkasında gözü olmak** deyimini ile benzer anlam ve ifadeye sahiptir. “Görülmemesi gereken bir şeyi görmek, uyanık olmak” anlamı vardır. (Rey et Chantreau, 2006: 535)

- **Ne pas fermer l’œil de la nuit** deyimini Türkçedeki **gözüne bir damla uyku girmemek** deyimini ile benzerdir. Her ikisinde de “uyuyamamak” anlamı vardır. (Rey,2003: 880)

- Fransızca **ouvrir les yeux comme des soucoupes** deyimini Türkçedeki **gözlerini faltaşı gibi açmak** deyimini ile benzer anlam ve ifadeye sahiptir. “soucoupe” kelimesi “fincan tabağı” olarak kullanılmamış, “faltaş” olarak kullanılmıştır. (Rey,2003: 1253)

- **Regarder quelqu'un dans le blanc des yeux** deyimini Türkçeye birebir aktarılsa **gözünün beyazına bakmak** demektir. Türkçedeki “Birine dik dik bakmak” deyimini ile benzer anlam ve ifadeye sahiptir. (Carrillo,1989: 78)

Fransızca ve Türkçede benzer olarak incelediğimiz “burun” ile ilgili deyimler “*uyanıklık, uykusuzluk, bakış*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.6. “L’oreille” (Kulak) ile ilgili deyimler

“Kulak” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “benzer” deyimlerden ikisi incelenmiştir.

- **N’écouter que d’une oreille** deyimini Türkçeye birebir “sadece bir kulakla dinlemek” olarak çevrilmesine rağmen bu deyim Türkçede **yarım kulakla dinlemek** olarak kullanılır. İki deyim birbirine benzerdir. Anlamı da “Pek dikkatle dinlememektir”. (Rey et Chantreau, 2006: 660)

- Fransızcada **prêter l’oreille** deyimini Türkçeye birebir “kulağını ödünç vermek” olarak çevrilir. Türkçe deyim olarak **kulak vermek** olarak ifade edilir. Anlamı da “Dinlemek”tir. (Rey et Chantreau, 2006: 661)

“Kulak” ile ilgili Fransızca ve Türkçe benzer deyimler “*önemsememek, dikkatle dinlemek*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.2.7. “La tête” (Baş, Kafa) ile ilgili deyimler

“Baş, kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “benzer” deyimlerden yedisi incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir toute sa tête** deyimini Türkçedeki **aklı başında olmak** deyimini ile

benzer anlam ve ifadeye sahiptir. “Tête” sözcüğü “Akıl” olarak kullanılmıştır. Deyime soyut bir anlam katmıştır. (Rey et Chantreau, 2006: 867)

- Fransızcada **se casser la tête** deyiminin Fransızca karşılığı “Se fatiguer à, se tracasser” dir. Türkçede buna karşılık olarak **kafa patlatmak** deyimi kullanılır. Yani, gerçek anlamı “Bir iş üzerinde düşünmek” anlamındadır. “Se casser” sözcüğünün Türkçe karşılığı “Kırmak, kırılmaktır”. Fakat Türkçeye çevrilirken “Kafa kırmak” yerine “Kafa patlatmak” olarak çevrilmektedir. (Rey et Chantreau, 2006: 867)

- **Se mettre quelque chose dans la tête** deyiminin Fransızca karşılığı “comprendre et retenir; se persuader”dir. Birebir Türkçe deyim olarak karşılığı **bir şeyi kafasına koymak**’tır. Anlam olarak da “Bir şeyi yapmaya kesin karar vererek zamanını beklemek” tir. (Rey et Chantreau, 2006: 868)

- **En avoir par-dessus la tête**’in Fransızca anlamı “Etre excédé” dir. Türkçe ile karşılaştırıldığında **işi başından aşkın olmak**, bir başka deyişle “Çok çalışmaktan yorgun düşmek” demektir. “Par-dessus la tête” sözcüğü “Başının üstünden” olarak birebir çevrilir ama Türkçeye aktarıldığında “başından aşkın” biçiminde ifade bulur. Bu yönüyle de birbirine yakın anlamdadır. (Rey et Chantreau, 2006: 867)

- Fransızcada **se taper la tête contre les murs** deyimi Türkçedeki **başını taşlara vurmak** deyimi ile benzerdir. “Se taper” fiilinin Türkçe karşılığı “Dövmek, dövüşmek”tir. Türkçeye aktarılırken “vurmak” olarak aktarılmıştır. (Rey et Chantreau, 2006: 869)

- Fransızcadaki **être une tête d’oiseau** deyimi **kuş beyinli olmak** deyimi ile benzerdir. Sadece “Tête” sözcüğü “Kafa” yerine “Beyin” olarak kullanılmıştır.(Saraç, 1990: 1384)

- **Ne savoir où donner de la tête** deyimi birebir çevrildiğinde “kafasını nereye vereceğini bilmemek” yani birebir çevrilirse **ne halt edeceğini bilememek** olarak

tercüme edilir. “Halt” sözcüğü Türkçede *argo* sözcük olarak kullanılır. (Rey et Chantreau, 2006: 868)

“Baş, kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçe benzer deyimler “*uyanıklık, kararlılık, pişmanlık*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3. İfadeleri Farklı Ancak Anlamları Birebir Ya Da Benzer Deyimler

Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı fakat anlamları birebir ya da benzer deyimler bulunmaktadır. Bu kısımda “bouche”(ağız) ile ilgili iki, “dent”(diş) ilgili iki, “langue”(dil) ile ilgili bir, “nez”(burun) ile ilgili dört, “œil”(göz) ile ilgili beş, “oreille”(kulak) ile ilgili iki, “tête”(baş,kafa) ile ilgili beş olmak üzere toplamda yirmi bir ortak deyim incelenmiştir.

2.4.3.1. “La bouche” (Ağız) ile ilgili deyimler

“Ağız” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer deyimlerden” ikisini incelenmiştir.

- Fransızcadaki **tourner sept fois sa langue dans sa bouche** deyimini anlamsal olarak **bin düşün bir söyle** deyimiyile aynı anlamdadır. Her ikisi de “Konuşmadan önce düşünmek” anlamındadır. Fransızca deyim birebir “Ağzında dilini yedi kez dolaştırmak” olarak ifade edilir. (Rey et Chantreau, 2006: 535)

- Fransızcada **laisser quelqu’un sur la bonne bouche** deyimini Türkçedeki **birini ağzından düşürmemek** deyimini ile aynı anlamdadır. Her ikisinde de “Birisi üzerinde iyi bir intiba bırakmak ve sürekli onun sözünü etmek” anlamları vardır. Fransızca birebir “Birini iyi bir ağız üzerine bırakmak” olarak ifade edilebilir.(Saraç, 1990: 170)

“Ağız” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “*söz, laf*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3.2. “La dent” (Diş) ile ilgili deyimler

“Diş” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer deyimlerden” ikisi incelenmiştir.

- **Quand les poules auront les dents** deyimini Türkçedeki **balık kavağa çıkınca** deyimini ile aynı anlama sahiptir. Her iki dilde de “olmayacak bir şey gerçekleştiği zaman, yani hiçbir zaman” anlamı vardır. Fransızca birebir “Tavuklar dişe sahip olduğunda” olarak ifade edilir. (Rey et Chantreau, 2006: 299)

- **Parler entre ses dents** ve Türkçedeki **ağzını açmadan konuşmak, mırıldanmak** deyimini aynı anlama sahip olmasına rağmen Fransızcada “Dişlerinin arasından konuşmak” olarak ifade edilir. (Saraç, 1990: 170)

“Diş” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “*konuşma*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3.3. “La langue” (Dil) ile ilgili deyimler

“Dil” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer bir deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir la langue bien pendue** deyimini Türkçedeki **çenesi düşük** deyimini ile anlamsal olarak aynı olmasına rağmen ifadeleri farklıdır. “Dil” sözcüğü “Çene” olarak kullanılmıştır. Her iki deyim “Geveze olmak” anlamındadır.(Rey et Chantreau, 2006: 534)

“Dil” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyim organ ismi olarak değil de “*çok konuşma*” anlamında kullanılmıştır.

2.4.3.4. “Le nez” (Burun) ile ilgili deyimler

“Burun” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer deyimlerden” dördü incelenmiştir.

- Fransızcada **baisser le nez** deyimini birebir “Burnunu indirmek” olarak ifade edilir. Fakat anlam olarak Türkçedeki **başını öne eğmek** deyimini ile aynıdır. Her ikisinde de “Utanmak” anlamındadır. (Rey,2003: 106)
- Fransızcada **avoir quelqu'un dans le nez** deyimini Türkçedeki **birinin burnunun dibinde bitmek** deyimini ile anlamsal olarak birbirinin aynısıdır. Yani “Birinden nefret etmek” demektir. Ama Fransızcasında “Birinin burnunun içinde olmak” olarak ifade edilir. (Rey,2003: 880)
- Fransızcada **mettre (fourrer) son nez dans les affaires d'autrui** deyimini Türkçedeki **bir şeye burnunu sokmak** deyimini ile aynı anlama sahiptir ve “Kendisini ilgilendirmeyen bir işe karışmak” anlamındadır. Fakat Fransızcası “Başkasının işlerine burnunu koymak” olarak ifade edilir. (Rey et Chantreau, 2006: 631)
- Fransızcada **se noircir le nez** deyimini Türkçedeki burnunun ucunu görememek deyimini ile aynı anlama sahiptir. **İçmek, sarhoş olmak** anlamındadır. “Se noircir” sözcüğünün anlamı “Kararmak” olmasına rağmen “Görememek” olarak ifade edilmektedir. (Rey et Chantreau, 2006: 631)

“Burun” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “*utanma, nefret, işe karışma*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3.5. “L’ œil / les yeux” (Göz) ile ilgili deyimler

“Göz” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer deyimlerden” beşi incelenmiştir.

- Fransızcada **avoir les yeux plus grands que le ventre** deyimini Türkçedeki **açgözlü olmak** deyimini ile aynıdır. Yani her ikisi de “Kurnaz, uyanık olmak” anlamındadır. Ama Fransızca birebir “Karnı kadar büyük gözlere sahip olmak” olarak çevrilir. İfade olarak tamamen farklıdır. Ayrıca bu deyimimizde “plus... que” kalıbı kullanılarak deyimde karşılaştırma “comparaison” sanatı söz konusudur. (Rey et Chantreau, 2006: 647)
- Fransızcadaki **avoir l’œil à tout** ve Türkçedeki **gözünden bir şey kaçmamak** deyimini anlamsal olarak aynıdır. Her ikisinin de bir şeyi yaparken çok dikkatli olmak anlamı vardır. Fakat ifade edilirken Fransızcadan birebir çevrildiğinde “Göze tamamen sahip olmak” olarak ifade edilir. (Rey,2003: 880)
- Fransızcadaki **avoir les yeux rouges de colère** deyimini Türkçedeki **gözleri kan çanağına** dönmek deyimini ile anlamsal olarak aynıdır. Her iki deyimde de “kızmak, öfkelenmek” anlamı vardır. Fransızcadan Türkçeye birebir çevirdiğimizde “öfkeden gözleri kızarmak” olarak ifade edilir.(Academie Française, 141)
- Fransızcada **mettre quelque chose sous les yeux de quelqu’un** deyimini birebir “bir şeyi -in gözünün altına koymak” olarak ifade edilir. Ama Türkçe deyim olarak **bir şeyi gözler önüne sermek** tir. Yani ifadeler farklıdır. Anlamı ise her ikisinde de “Bir şeyi ortaya çıkarmaktır.” Bu deyimde Fransızca ifadesi “gözün altı” olarak çevrilirken Türkçe ifadesinin tersine “Gözün önü”dür.
(<http://membres.multimania.fr/clo7/grammaire/corps.htm>, 10 Ocak 2011)
- Fransızcada **pour les beaux yeux de quelqu’un** deyimini Türkçedeki **birinin güzel hatırı için** deyimini ile anlamsal olarak aynıdır. Fakat Fransızca deyimini ifadesi “Birinin

güzel gözleri için”dir. “Göz” sözcüğü Türkçe “Hatır” olarak ifade edilmiştir. (Rey et Chantreau, 2006: 646)

“Göz” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “*öfke, dikkat, açgözlülük, ortaya koyma*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3.6. “L’oreille” (Kulak) ile ilgili deyimler

“Diş” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer deyimlerden” ikisi incelenmiştir.

- Fransızcada **dire de bouche à l’oreille** ve Türkçedeki **kulağına fısıldamak** deyimini anlamsal olarak aynıdır. Her ikisi de “Sessizce söylemek” anlamındadır. Ama Fransızcadan birebir çevrildiğinde “Kulağına ağızla bir şey söylemek” olarak ifade edilir. İfade farklı olmasına rağmen anlamları aynıdır. (Rey,2003: 143)

- Fransızcada **écouter de toutes ses oreilles** ve Türkçedeki **kulak kesilmek** deyimini “Büyük bir dikkatle dinlemek” anlamdadır. Fransızca deyim birebir “Bütün kulaklarıyla dinlemek” olarak ifade edilmesine rağmen her iki dilde de ortak bir anlama sahiptir. (Rey,2003: 914)

“Kulak” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “*fısıltı, dikkat*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.3.7. “La tête” (Baş, Kafa) ile ilgili deyimler

“Baş, kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Farklı ancak anlamları birebir ya da Benzer deyimlerden” beşi incelenmiştir.

- Fransızcadaki **faire dresser les cheveux sur la tête** ve Türkçedeki **tüyleri diken diken olmak** deyimleri anlam bakımından benzerlik taşır her ikisinde de “Korkmak, ürkmek” anlamı vardır. Fakat Fransızcada “ Saç” anlamında kullanılan sözcük Türkçe ifade edilirken “Tüy” olarak ifade edilmiştir. Bu kısımda kullanılan sanat “isotopie” sanatıdır. Yani “Tüy, saç” gibi sözcükler aynı konuyu anlatan ifadelerdir. (Saraç, 1990: 464)
- Fransızcadaki **avoir la tête sur les épaules** deyimini Türkçede **akıllı olmak, akli başında olmak** ifade edilmektedir. Fransızcada ise birebir çevrildiğinde “Omuzların üstünde kafası olmak” olarak kullanılmıştır. “Tête” sözcüğü burada “Akıl” olarak kullanılmış ve deyimde soyut bir anlam katmıştır. Bu nedenle iki deyimden ifadesi farklı olmasına rağmen anlamları benzerdir. (Saraç, 1990: 530)
- Fransızcadaki **avoir une idée derrière la tête** deyiminin Türkçe karşılığı **art niyeti olmak** deyimleri anlam bakımından benzerlik gösterir. Fransızca birebir çevirisi “Kafasının arkasında bir fikri olmak” demektir. Fakat Türkçeye çevrildiğinde tamamen farklı bir şekilde ifade edilmiş olup anlamca her ikisinde de “Birisinin hakkında kötü düşünceye sahip olmak” demektir. (Saraç, 1990: 1384)
- Fransızca **avoir une petite tête** Türkçe deyim olarak **kafasız olmak, kuş beyinli olmak** olarak ifade edilir. Ama Fransızca deyim birebir çevrildiğinde “Küçük bir kafası olmak” olarak çevrilir. “Tête” sözcüğü Türkçe deyimde “Beyin” olarak kullanılmış olup sözcüğe soyut anlam katmıştır. (Saraç, 1990: 1384)
- Fransızca **avoir la tête près du bonnet** ve **tepesi atmak** deyimleri anlamsal olarak birbirine benzerler, her iki deyimden anlamı “Kızmak, öfkelenmek”tir. “Tête” sözcüğü “Baş” karşılığında değil de “Tepe” karşılığında kullanılmıştır. Fransızcadan birebir “Takkesinin yakınında kafası olmak” biçiminde çevirebiliriz. (Saraç, 1990: 1384)

“Baş, Kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri farklı ancak anlamları birebir ya da benzer olarak incelenen deyimler “kızmak, düşünmemek, korkmak, kötü düşünmek” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.4. İfadeleri Benzer Ancak Anlamları Farklı Deyimler

Fransızca ve Türkçede İfadeleri Benzer Fakat Anlamları farklı deyimler bulunmaktadır. Bu kısımda “bouche”(ağız) ile ilgili bir, “dent”(diş) ilgili bir, “nez”(burun) ile ilgili iki, “œil”(göz) ile ilgili iki, “tête”(baş,kafa) ile ilgili dört olmak üzere toplamda on deyim incelenmiştir.

2.4.4.1. “La bouche” (Ağız) ile ilgili deyimler

“Ağız” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “ifadeleri benzer ancak anlamları farklı” sadece bir deyim incelenmiştir.

- Fransızcada **en avoir plein la bouche de quelque chose** deyimini Türkçeye çevrildiğinde bir şeye ağız dolusu sahip olmaktır. Fakat Fransızca olarak **sürekli ve heyecanla konuşmak** anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 646)

“Ağız” ile ilgili Fransızca ve Türkçede ifadeleri benzer ancak anlamları farklı deyim organ olarak ifade edilmemiştir. “Konuşmak” anlamında kullanılmıştır.

2.4.4.2. “La dent” (Diş) ile ilgili deyimler

“Diş” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “ifadeleri Benzer ancak anlamları farklı” bir deyim incelenmiştir.

- Fransızca **se casser les dents sur quelque chose** Fransızcadaki anlamı “échouer”; yani **başarısızlığa uğramak** demektir. Türkçe düşünüldüğünde “Bir şey üzerine dişleri kırmak” olarak çevrilir. (Saraç, 1990: 403)

“Diş” ile ilgili kullanılan deyim tamamen soyut bir anlam kazanmıştır.

2.4.4.3. “Le nez” (Burun) ile ilgili deyimler

“Burun” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Benzer ancak anlamları farklı” bir deyim incelenmiştir.

- Fransızca **regarder quelqu'un sous le nez** deyimini birebir Türkçeye “birine burnunun altından bakmak” olarak çevrilirken; Fransızca **birine gözünü dikip saygısızca bakmak** anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 632)

- Fransızca **se casser le nez** deyimini Türkçeye “burnunu kırmak” biçiminde çevrilirken; Fransızca **başarısızlığa uğramak** olarak ifade edilir. (Rey, 2003: 880)

“Burun” ile ilgili Fransızca ve Türkçede kullanılan ifadeleri benzer ancak anlamları farklı deyimler “başarısızlık, bakış” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.4.4. “L’œil / les yeux” (Göz) ile ilgili deyimler

“Göz” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Benzer ancak anlamları farklı” deyimlerden ikisini incelenmiştir.

- Fransızca **faire des yeux, des gros yeux à qqn** deyiminin Türkçeye çevirisini düşündüğümüzde “Göz yapmak” olarak ifade edilir. Türkçede bu ifade “nazar etmek” anlamındayken Fransızca **birini azarlamak** anlamındadır. (Rey et Chantreau, 2006: 649)

- Fransızca **avoir le mauvais œil** deyimini birebir Türkçeye “Kötü, kem göze sahip olmak” olarak çevrilebilir. Fransızca bu deyim **nazar değmek** anlamındayken

Türkçede “Kötü göze sahip olmak” anlamındadır. İfadeleri benzer olmasına rağmen anlamları farklıdır. (Rey et Chantreau, 2006: 645)

“Göz” ile ilgili Fransızca ve Türkçede kullanılan ifadeleri benzer ancak anlamları farklı deyimler “*bakış*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

2.4.4.5. “La tête” (Baş, Kafa) ile ilgili deyimler

“Baş, kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçede “İfadeleri Benzer ancak anlamları farklı” dördü incelenmiştir.

- Fransızcada **faire la tête** deyiminin birebir Türkçeye çevrildiğinde “Kafa yapmak” iken anlamsal olarak Türkçedeki gibi “Herhangi bir şeyden dolayı uyuşmak” biçiminde değil, **surat asmak, huysuzluk etmek** biçimindedir. (Saraç, 1990: 1384)
- Fransızcada **se monter la tête** deyimini birebir “Tepesine çıkartmak” çevrilebilir. Fakat anlamsal olarak Fransızcada **çoşmak, heyecanlanmak** olmasına rağmen; Türkçede “Birisini şımartarak her istediğini yapmak” anlamındadır. (Rey,2003: 853)
- Fransızcada **perdre la tête** deyimini Türkçede **burnamak; kafası karışmak** olarak ifade edilir. Ama Türkçeye birebir çevrildiğinde “Kafayı yemek” olarak ifade edilir. Anlamı da “Delirmek”tir. İfadeleri benzer olmasına rağmen anlamları farklılık göstermektedir. (Saraç, 1990: 1384)
- Fransızcada **avoir une bonne tête** deyiminin birebir anlamı “İyi bir kafaya sahip olmaktır” “Zehir gibi olmak, zeki olmak” ama Fransızcada bu deyim asıl anlamı **güven verici bir yüzü olmaktır**. “Tête” sözcüğü “Kafa” olarak değil de “Yüz” anlamında kullanılmıştır. (Saraç, 1990: 1384)

“Baş, Kafa” ile ilgili Fransızca ve Türkçede kullanılan ifadeleri benzer ancak anlamları farklı deyimler “*yüz ifadesi, coşma, burnama*” gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Anlam ve ifade yönünden incelediğimiz fizyonomi deyimlerini Ankara Üniversitesi Tömer A2 düzeyindeki on dört kişilik sınıftaki yaptığımız anket çalışmasında;

- Deyimler öğrencilerin çoğunda üzerinde şaşkınlıkla karşılanmıştır.

- Tahmin etmeleri en kolay olan deyimler arasında **l'œil pour l'œil dent pour dent, le nez en l'air , loin des yeux loin du cœur** gibi deyimler söz konusudur.

- Öğrencilerin en dikkatini çeken deyimler arasında öğretmenlerin derslerde sık sık kullandığı **entrer par une oreille et sortir par l'autre** deyimini olmuştur.

Çalışmamızda özellikle fizyonomi deyimlerinin üzerinde durduk çünkü hepimiz karşımızdakinin ne söylemeye çalıştığını, ne hissettiğini, nasıl bir tutum ve davranış sergilediğini onun yüz ifadesinden anlayabilmekteyiz. Buna istinaden, Fransız ve Türklerin yüz ifadesini görmeleri, jest ve mimikleri karşılaştırmaları ilgili olarak kısa bir video izletilen öğrencilerin;

- “Hayır” ifadesi için Türkler kafalarını geri ve ileri; Fransızlar ise sağa sola çevirerek yaptıkları gözlemlenmiştir.

-Türklerin Fransızlara göre daha çok el, kol hareketlerini kullandıkları tespit edilmiştir.

III. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE FIZYONOMİ DEYİMLERİ

Bu kısımda amacımız deyimlerin dil öğretirken kişilere aktarılmasıdır. Deyimleri öğrencilere aktarırken bazı yöntemlerden yararlanmalıyız. Bunun için kuramsal olarak bazı tanımlamalara göz atmamızda yarar vardır.

3.1. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri

Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması, karşılaşması demektir. Her insan yabancı dil öğrenirken öncelikle bu dilin ne kadar zor olduğunu ve bu dili öğrenemeyeceğini düşünür. Bu yüzden, yabancı dil öğretilirken her tür sıkıcılık ve zorluktan uzak durulması gerekmektedir. Burada önemli görevlerden birisi dili öğreten kişilere düşmektedir. Bir kitap, dil öğretimi için tek başına yeterli değildir. O yüzden yabancı dili öğretirken bazı teknikler takip edilmektedir.

3.1. Öğrenciye gösteri tekniği uygulanmalıdır. Bu, hem görme hem işitme duyularına hitap eden bir tekniktir. Öğrencilere bir işin nasıl yapılacağını göstermek, genel ilkeleri açıklamak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Hem görsel hem işitsel olduğundan derse dikkati artırır. Öğretmenin çok fazla flashcardlarla, bilgisayarlarla planlama ve hazırlık yapması gerektiğinden kalabalık sınıflara uygulanması zor olabilir. (<http://www.dersyerimiz.com/index.php/gosteri-tekniği-ve-yontemi.html>, 11 Aralık 2010)

3.2. Soru-cevap tekniği ; Öğretmenin öğrencilere ve öğrencilerin de öğretmene sorduğu soruları içeren karşılıklı iletişime dayalı bir öğretim yöntemidir. Öğrenciyi düşünmeye ve konuşmaya, öğrenmeye iten önemli bir tekniktir. En çok kullanılan tekniklerden birisidir.

(<http://www.ozelogretim.hacettepe.edu.tr/grup3/sorucevap.php>, 11 Aralık 2010)

3.3. Drama ve rol yapma ; Rol yapma yönteminde bir olay, durum veya bir sorun öğrencilerin gözü önünde bir grup öğrenci tarafından dramatize edilir. Bu yöntem öğrencinin özellikle duygu ve becerilerin kazandırılması açısından etkilidir. Örneğin, bir oyun esnasında öğrenciler kendilerini bir başkasının yerine koyar, onların duygu

ve düşüncelerini ifade etmeye çalışırlar. Bunları yaparken de rol yapma sanatını öğrenirler. (Bilen, 2002: 189-203)

- 3.4.** Benzetim ; Sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi inceleyip eğitici ve öğretici bir çalışma yapmalarına imkan veren bir tekniktir. Öğretmen bu tekniği uygularken olayı tanıtır, öğrencilere rolleri dağıtır ve kendisi bir kontrolör olarak olayın dışındadır. Öğrencinin burada rolleri, işlevleri, görev ve sorumlulukları vardır. Ayrıca problem çözme ve karar verme görevleri vardır. Öğretmen sadece kontrolör olduğundan bu problem çözme ve karar verme sürecine katılmaz. (<http://www.rehberlik.biz.tr/dosyalar/yontem.ve.teknikler.pdf>, 11 Aralık 2010)
- 3.5.** İkili ve Grup Çalışması ; Sınıftaki öğrenci sayısına göre öğrencilerin grup haline gelip aynı konu üzerinde, ortak amaçlarla, sınıf içi etkinliğinin özellikle soru cevap tekniği kullanılarak yapılan çalışmalardır. Öğrencilerin etkinliğe eşit süreyle katılımı sağlanmalıdır. Gruplarda öğrencilerin ilgilerine de dikkat edilmelidir. Öğrenci bu çalışmayı yaptıktan sonra sorular yöneltilecek tartışma yaptırılabilir. (acikders.hacettepe.edu.tr/dersler/ders_belge/.../Seferoglu_Teknikler-2.pps, 11 Aralık 2010)
- 3.6.** Eğitsel Oyunlar ; Derste konuları ilginç hâle getirmek, derse katılımı az ya da hiç olmayan öğrencileri etkinliklere dahil etmek amacıyla yapılan bir tekniktir. Öğretmen oyuna dersin beş-on dakikasını ayırmalı ve oyunu sürekli kontrol etmelidir. Öğrencinin dikkatini çekebilecek oyunlar seçilmelidir. (analistik.com/makaleler/OGRETIM%20TEKNIKLERI.doc, 11 Aralık 2010)
- 3.7.** Gramer oyunları ; Derste dilbilgisi öğrenimini kolaylaştırmak için kullanılan bir tekniktir. Öğrenciye dilbilgisi kuralları tek tek öğretmek yerine oyunla öğretildiğinde öğrenme daha kolay ve daha zevkli hale gelecektir. Başlangıç itibarıyla basit dilbilgisinin olduğu oyunlar seçilip seviyeye göre artırılmalıdır. (<http://www.belgeler.com/blg/1gdb/yabanci-dil-ogretiminde-dil-bilgisi-ceviri-yontemi-ve-iletisimci-yaklasim-uygulamalarinin-ogrencilerin-ogrenme-becerileri-uzerindeki-etkisi-the-effects-of-grammar-translation-method-and-communicative-approach-practices-on-students-learning-ability-in-foreign-language-teaching>, 11 Aralık 2010)

Belirtilen bu tekniklerle yabancı dil öğretimi daha da geliştirilebilir. Böylece öğrencilerin derse katılımı, motivasyonu, dersteki temposu gözlemlenmiş olacaktır.

3.8. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi

Harvard Üniversitesi'nin dünyaca kabul görmüş araştırmacısı "Howard Gardner", "Unschooled Mind" isimli kitabında çok ilginç bir bilgi veriyor: Çocukların sıfır ile yedi yaş arasındaki toplam öğrendikleri, yedi ile on sekiz yaş arasında öğrendiklerinden daha fazla.

Buradan değişik sonuçlar çıkarabiliriz. Birincisi, sıfır ile yedi yaş arasında insan tam bir öğrenme canavarı... Bebekler, küçük çocuklar ne bulursa öğreniyorlar. Elbette hiçbir şey sunulmayan çocuklar da hiçbir şey öğrenmiyorlar. Gelişimini izleme imkanı bulduğum üç dil öğretilmeye çalışılan bir bebek oldu. Söz konusu bebek, yedi yaşına kadar Türkçe, İngilizce ve Almanca öğrendi.

"Anadili İngilizce olan bir dadı tutuldu. Anne baba anadilleri gibi Almanca biliyordu, bebekliğinden itibaren evde Almanca ve Türkçe konuşuluyordu, yazları da çocuk Almanya'da uluslararası bir anaokuluna götürülüyordu. Burada Alman çocuklarının yanı sıra Amerikalı çocuklar başta olmak üzere başka milletlerden de çocuklar vardı. Böylece çocuk hem Almanca hem de İngilizce'yi günlük yaşamında kullanmak, Almanca ve İngilizce duyduklarıyla oyunlara katılmak zorunda kaldı. Türkiye'ye geldiğinde de Türk arkadaşları ve ailenin dil bilmeyen büyükleriyle ve tabii anne babasıyla da Türkçe iletişim kuruyordu. Şimdi on yaşlarında üç dili de gayet düzgün şekilde konuşabiliyor, okuyup yazabiliyor." (http://www.turkceogretimi.com/dil-ogretim-yontemleri/bir-cocuk-kolayca-nasil-yabanci-dil-ogrenir, 23 Kasım 2010)

Türkiye'de yabancı dil geleneksel olarak Türkiye'de on yaşından sonra öğretiliyor. Çocukların bu yaş evresi, bebeklikteki öğrenmesiyle karşılaştırınca bu dönem yeni bir dili öğrenmekte çok daha zorluk çektikleri bir dönemdir. Çocuğa dil öğretmeye çok önceden başlamak gerek. Bazı okullarda ve kreşlerde çocuklara üç yaşından itibaren İngilizce öğretmeye başlıyorlar. Elbette okuma yazma bilmeyen

çocuklara dil öğretme tekniği, okuma yazma bilen öğrencilerden tamamen farklı. Bunun için farklı öğretim teknikleri mevcut. Mesela okuma yazma bilmeyen bir çocuğa dil öğretilirken genellikle resimler, şarkılar kullanılıyor. Ve çocuğun hafızasına bunlar yerleşiyor. Çocuk küçük yaşta dil öğrenmeye başladığı için daha sonrasında ikinci bir dili öğrenmek daha kolay oluyor. Yani dil öğrenmenin ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. “Bir dil bir insan iki dil iki insan” sözü boşuna söylenmemiştir.

Aydan Ersöz’ün kitabında da incelediği gibi bir çocuğun 6-12 yaş arası iletişim ve kavram yeteneği gelişir. 12 yaşında ise bir yetişkinin öğrenebildikleri ile aynı seviyede öğrenme kapasitesine sahiptir. Buna istinaden dil öğretiminde öğrenciler için uygun etkinlikler aşağıdaki gibidir: (Ersöz, 2007: 3)

- Öğrenci hayalperesttir. Bunun sonucunda sınıfta bu hayal ürününü gösterebilecekleri hikayeler anlattırılmalı, okuma yaptırılmalı, tahminleri sorulmalıdır.
- Öğrenci yaratıcıdır. Buna istinaden yaparak öğrendikleri ve yarattıkları şeyleri gösterebilecekleri sanat ve becerilerini geliştirebilir.
- Öğrenci enerjiktir, faaldir. Bunun sonucunda fiziksel etkinliklerin olduğu drama yaptırılabilir, vücut hareketlerini kullanarak toplam fiziksel tepkileri geliştirilebilir.
- Öğrenci kolayca konsantrasyonunu kaybedebilir. Buna istinaden onların mantıklı olabilmesini sağlayacak ilginç oyunlar, şarkılar, puzzle, bilmeceler uygulanabilir.
- Öğrenci kısa hafızaya sahiptir. Kendilerinin uygulayabileceği ve verilerin sürekli dönüşümünü sağlayacakları anlamlı metinler, ana metinler kullanılabilir.
- Öğrenci kolayca heyecanlanır. Onları sakinleştirebilecek, hafızasını geliştirecek etkinlikler yapılmalıdır. Bunlar yapılırken öğrenciye bağırılmamalı; bir ipucu vererek sözcüğü bulması sağlanmalıdır.

- Öğrenci duygusal ihtiyaçlara sahiptir. Bunun için kendini grubun bir parçası hissedebileceği grup çalışmaları yaptırılmalıdır.
- Öğrencinin dil öğrenme ve kapasitesi sınırlıdır. Bu yüzden açık bir şekilde iyi tanımlanmış, iyi deneyimli aktiviteler yapılmalıdır.
- Öğrenci konuşmayı sever. Bu yüzden ona konuşma hakkı verilmeli, öğrenci konuşma zamanı maksimuma çıkaracak, öğretmeninkini minimuma indirecek aktiviteler yapılmalıdır.

Yukarıda saydığımız etkinlikler göz önüne alınarak öğretim gerçekleştirildiğinde hem öğrenen hem öğretene için daha kolay öğrenme olacaktır.

3.9. Dil Öğretiminde Deyimler

Yabancı dil öğrencileri; öğrenmek istedikleri dilin yapısını, kültürünü, yaşayışını, düşünce tarzını, örf, adet, gelenek ve göreneklerini de öğrenmek isterler. Deyimler ve atasözleri bu kültürün bir parçası olduğundan öğrenilmesi gereken konulardan birisidir. Burada dil-kültür ilişkisi ortaya çıkmaktadır.

Bir milletin veya bir topluluğun tarihi süreç içinde meydana getirdiği maddi ve manevi ortak değerlerin tamamına kültür denir. Dil milli kültürde içine alan bütün varlıkları aynen yansıtır ve toplumsal yaşamın bir ürünüdür. O yüzden bir dili zenginliği o kültürün zenginliğidir. Yoksulluğu da yoksulluğu. Bir kültürün Fizik, matematik, Felsefe, Sanat, İlim gibi sanatlara ilgi alanı ne kadar artarsa kültürü de o kadar artmış olur. Tam tersi de olabilir ;bir toplumun kültür problemi dilinin de problemidir. Yani bir toplumun kültürü ne ise dili de odur. Kültür ile dil ilişkisi içerisinde toplumun yaşayış biçimlerinde bakıldığında, özellikle Orta Asya Bölgesinde yaşarken atın önemli bir yerinin olduğu görülmektedir. Bu durumun sonucu olarak Türkçe'ye bakıldığında atla ilgili deyim ve atasözlerinin geniş bir yere sahip olduğu görülecektir. Aynı şekilde Arap dilinde bizdeki at gibi çok kullanılan bir binek hayvanı olan deve ile ilgili deyim ve atasözlerinin geniş bir yere sahip olduğu görülecektir. Türkçe öğretimini ilk modern

temsilcisi, kurucusu sayılan Kaşgarlı Mahmud yüzyıllar öncesinden “dil kültürle beraber edinilir.” anlayışının önemini kavramış ve Araplara Türkçe öğretmek maksatıyla yazdığı eserinde uygulamıştır. “Ben onların en uz dillisi, en açık anlatımlı, akılca en incisi, soyca en köklüsü, en iyi kargı kullananı olduğu halde onların şarlarını, çöllerini baştan başa dolaştım. Türk, Türkmen, Oğuz, Çiğil ,Yağma, Kırgız boylarının dillerini, kafiyelerini belleyerek faydalandım ; öyle ki , bende onlardan her boyun dilin en iyi yolda yerleşmiştir “ diyerek, dili çok iyi bilmekle beraber kültürü de çok iyi bildiğimi ifade etmiştir. Kendi dilini öğretirken de kültürünü beraberinde vermek istemiştir. (Mahmud, 1984 : 4)

Nitekim öğrenciye kültürü aktarırken dil öğretiminin bir parçası olan deyimler ve atasözlerini mutlaka öğretilmesi gerekmektedir.

3.9.1. Deyimlerin Öğretiminde Yöntem ve Teknikler

Yukarıdaki yabancı dili öğretme tekniklerini göz önünde bulundurarak deyimleri de şu şekilde öğrenciye aktarabiliriz. Örneğin;

a) Öğrenciye sözcük öğretmek gerekir. Sözcük öğretiminde esas olan, hedef sözcüğün en kısa zamanda, en etkili ve en anlamlı bir biçimde öğrenciye sunulmasıdır. Burada hedef sözcük olarak kastedilen kavram, öğrencinin seviyesine uygun bir konuşmayı anlayabilmesi ve kendini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyacağı sözcüktür. Buna göre; öğretmen, öğrenciye gerekli olabilecek sözcükleri seviye seviye tespit edip çalışmalarını söz konusu bu sözcüklerin öğretilmesi için planlamalıdır.

b) Öncelikle, öğrencinin kullanabileceği yerlerde yaygınlaşmış deyimler verilmelidir. Örneğin; “Entrer par une oreille et sortir par l’autre” (*Bir kulağından girip öbüründen çıkmak*)deyimi derslerde çok sık kullanıldığından öğrencinin hafızasında daha çabuk kalacaktır ve daha çabuk öğrenecektir.

c) Deyimleri anlatırken beyinde çabuk kalabilecek olanları tercih etmeliyiz.

Söylenmesi ve telaffuzu kolay deyimler seçilmelidir. Örneğin; “loin des yeux, loin du cœur” deyimini düşünülünce Türkçeye birebir çevrilmiştir. Her iki dilde de aynı anlamda olduğu için öğrencinin beyinde daha kalıcı olabilir.

d) Dipnotlar eklemeliyiz. Eğer kalıplaşmış cümlelerin sözcüklerin arasına değişik sözcük ya da ekler girerse bu deyimün özgün biçimi *dipnot* olarak verilmelidir. Örneğin; “J’ai mal à la tête” deyimini bir konuda geçerken sayfanın en altına “Avoir mal à la tête” deyimini dipnot olarak eklenmelidir.

e) Deyimleri öğretirken ayrıca bir deyimini hemen söyleyip geçmemek gerekir.

Beyinde kalıcı olması için resimlerle yapıp duvara asılarak resimlendirilmelidir.

f) Öğretilen deyimün kendi dilinde olup olmadığı sorgulanmalıdır. Farklı birkaç olaydan sonra aynı deyimün farklı kullanımını göstermek için yine kullanılmalıdır. Örneğin “Baş başa olmak” deyimini Fransızcadaki “Être en tête à tête ” deyimini ile aynı olduğu için her iki dilde de mevcuttur. Öğrencinin zihninde deyimün tam oturup oturmadığını anlamak için birkaç tane farklı cümle kurulmalıdır.

g) Deyimler bir olay örgüsü içerisinde anlatılmalıdır. “Şu deyim bu anlama gelir” gibi kısır bir ifadeyle öğrenciye aktarmak yeterli değildir. Önemli olan deyimün ne şekilde, nerede kullanıldığını göstermektir. Bunun içinde masallarda, hikâyelerde ya da okuma kitaplarında geçen deyimleri dikkatli bir şekilde öğretmek gerekmektedir.

h) Ders kitaplarında geçen konulara paralel olarak deyimler verilmelidir.

Örneğin, ders kitabında hastalıklar geçiyor ise “ avoir mal à ” kalıbı verilerek bunlardan sonra gelen organ ismi bir deyim oluşturur anlamı da “bir yeri ağrımak” biçiminde öğrenciye aktarılmalıdır.

i) Deyimlerin günlük hayatta kullanıldığını anlatarak ailelerinde en çok kullanılan deyim sorulabilir. Bu şekilde aslında belki de farkında olmadan deyimi kullandıkları ortaya çıkarılabilir.

j) Genel olarak deyimlerin ortaya çıkış hikâyeleri var. Öğrenciden bunların araştırılması istenip, sonrasında derste anlatması ya da oyunca olarak canlandırması istenebilir. Böylece öğrenci hem araştırdığı deyimın hikâyesini hem de sınıfta canlandırarak unutulmamasını sağlamış oluruz.

k) Öğretmen yukarıdaki teknikleri uygularken yol gösterici, öğretici olmalıdır. Öğrenci araştırıp geldikten sonra öğretmen pasif olmamalıdır, onların söylediklerinin üstüne ekler yapmalı, yanlışları varsa düzeltmeli, nasıl kolay öğrenebileceklerse bunu sağlamalıdır.

l) Verilen deyimın sözcüğü sözcüğüne tercümesi istenip, ne kadar doğru yapıldığı kontrol edilmelidir. Bu şekilde öğrencinin hem ne kadar sözcük bildiği hem de ne kadar deyim bilgisi olduğu ortaya çıkarılabilir. Örneğin; “Ne dormir que sur une oreille” deyimının öncelikle sözcüklerin ne anlama geldiği sorulmalı; sonrasında ise hangi deyim olabileceği ortaya çıkarılmalıdır. Sözcükler sorulurken öğrenci dilbilgisi olarak “ne... que” kalıbını da öğrenir. Anlamının da “Uykusu hafif olmak” olması gerektiği açıklanmalıdır.

m) Deyimler ayrı bir ders olarak verilmemelidir. Derste bir konu işlenirken dipnot olarak bir yere yazılmalıdır. Böyle olduğu takdirde öğrenci deyimın hem nasıl okunacağını görmüş olur hem de nerede kullanılacağını görmüş olur. Okuma metinlerinde geçen deyimler öğrencinin okumasını geliştirdiği gibi cümle içinde kullanılmasını da öğretmiş olur.

n) Deyimler, öğrencilere her seviyede mutlaka verilmelidir. Ama bunlar planlı bir şekilde verilmelidir. Temel seviye için deyim önermek oldukça zordur fakat çok gereklidir.

o) Ders öncesi hazırlık aşamasında ciddi çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu seviyede deyimler seçilirken de sözcükleri basit, öğrencinin anlayabileceği şekilde olmalıdır. Açıklamalarda sözcüğü sözcüğüne aktarımda bulunmak doğru değildir. Çünkü bir sözcük herhangi bir anlama gelebilir ancak başka bir sözcükle birleştiğinde ve bir deyim oluşturduğunda tamamen farklı bir anlam yüküne kavuşur. O yüzden cümle olarak ne anlama geldiği verilmelidir. Açıklamalar yerel dilde olabileceği gibi basit anlatımla Türkçe de olabilir. Orta seviye için o kadar seçici olmaya gerek yoktur.

Funda Öрге Yaşar ve Nesrin Bayraktar'ın ana dilde Türkçe dersi alan ilköğretim 5. Sınıf öğrencileri için yapmış oldukları araştırmanın sonucu şöyledir:

Somut kavramlar, yaşamın ilk yıllarından itibaren öğrenilir. Ancak soyut kavramları öğrenmek için çocuğun bilimsel gelişim bakımından soyut işlemler döneminde olması gerekmektedir. Soyut olma özelliğine sahip deyimleri, somut işlemler döneminde olan bir çocuk öğrenemez. Bu nedenle ilköğretimin 5. Sınıfına kadar Türkçe ders kitaplarında deyimlerin yer almaması gerekmektedir.
(Bayraktar; Örgü Yaşar: 2005)

Bu durum ana dilde böyle olduğu gibi yabancı dil öğrencileri için de geçerlidir. 10 yaş sonrasında deyimler kullanılmalıdır.

p) Ayrıca bir deyimi öğretme öğrencinin ilgi alanına göre olmalıdır. Örneğin, öğrencilerimiz tıpla ilgileniyorsa, bu alanda çalışıyorlarsa onlara alanlarında kullanacakları deyimlere öncelik verilmelidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, sözcüklerin tıpla ilgili olması değil, anlamının tıpla ilgili olmasına dikkat edilmelidir. Mesela; “Avoir mal à la tête” deyimi “başı ağrımak” anlamındadır. Sadece tıpla ilgili değil, aynı zamanda anlam olarak ta tıpla ilgilidir. Böyle bir deyim tıp öğrencisinin hafızasında daha çok kalacaktır.

r) **Dil öğretimi için deyimler ve atasözleri sözlüğü hazırlanırken sözcüklere göre değil, konularına göre sıralama yapılmalıdır.** Konuya uygun deyim tespit edilmeye çalışılmalıdır. Bu konu başlıkları; açlık, temizlik, savaş, çalışkanlık, dürüstlük, eğitim, dış ticaret, fen bilgisi, matematik gibi genel geçer başlıklar altında sıralanmalıdır.

Aşağıda bazı materyaller kullanarak öğrencilere deyimler nasıl aktarılabilir bu konu üzerinde duracağız.

3.9.1.1. Görsel-İşitsel Araçların Kullanımı

Bu kısımda öğrenciye bilgisayardan, projeksiyondan, radyondan ya da teyp gibi aletlerden dinleme yaptırarak deyimler verilebilir. Örneğin; Teyp ve Ses kayıt cihazlarıyla yapılan dinleme aletleri yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin kendi konuşmalarını kendilerinin dinleyip tonlama, vurgu, neyi doğru söyleyip, nerede yanlış yapıldığı ile ilgili bir değerlendirme yapmasını sağlar. Son yıllarda geliştirilen yabancı dil öğretimine yönelik dinlemeler öğrencinin bireysel dil öğretiminin gelişmesine de imkân verir. Kaydedilmiş seslerin istenmeyen kısımlarının silinmesi, düzeltilmesi ya da yerine başka kayıtların yapılma olanağı mevcut olup; teyplerin, dil laboratuvarlarında kullanılması dil öğretiminde dinleme, taklit etme ve tekrar yapma gibi açılardan büyük önem taşıdığı görülmektedir. Dil laboratuvarları öğrencilere bu olanağı vermektedir. Dil laboratuvarları öğrencide aşağıdaki yararları sağlamaktadır.

- *Kalabalık dil sınıflarında öğrencinin her duyduğu sözcüğü, cümleyi tekrar etmesi zordur. Fakat bu laboratuvarlar hem bu tekrarlama hem de yapılan hataların düzeltilmesi açısından önemlidir.*
- *Öğrenci, öğreneceği dili anadil olarak konuşan birinde duyma olanağına sahip olmaktadır. Bu sesi, kendisi ve öğretmeni istediğinde, her zaman dinleyebilme olanağına sahiptir.*
- *Öğrenci kadın, erkek, çocuk sesi gibi farklı kişileri dinleyebilme olanağına sahip olmaktadır.*
- *Öğrenciyi, çevrenin stresli havasından ve arkadaşlarının karşısında hata yapma korkusundan kurtarmaktadır.*

Sınıfta olduğu gibi sıra beklemeden, duyduğu yabancı sesi her duyuşta tekrarlama olanağına sahiptir. (<http://turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/362-yabanci-dil-ogretiminde-gorsel-ve-isitsel-araclar.html>, 15 Ocak 2011)

Video ise görüntü ve sesin aynı anda öğrenciye verilmesi ve bu şekilde eğitin hem göze hem de kulağa hitap etmesi bu aracın önemini artırmaktadır. Video kendi başına kullanıldığı gibi eğitimde kullanılan diğer araçlarla bir arada da kullanılabilme özelliği de mevcuttur. Video ile yapılan yabancı dil öğretiminin yararlarını da aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- *Video ile yapılan eğitim sayesinde daha önce öğretilenler özetlenir böylece konu pekiştirilmiş olur.*
- *Video hem dinleme, hem görme, hem de gördüğünden anlam çıkarma becerilerini geliştirir. Bunların yanı sıra, öğrencinin yaratıcılık gücünün gelişmesini de sağlamaktadır.*
- *Video ile yapılan yabancı dil eğitimi, ilgi çekici, sürükleyici, öğrenmeyi teşvik edici ve öğrenciyi etkinliklere yöneltici olup, burada gördüğü beş on dakikalık bir video filmi bir derse bedel görülmektedir.*
- *Öğrenciyi video sayesinde öğrendiği yabancı dilin işlevlerini canlı ve etkin gördüğü için uzun süreli kalıcı bilgi edinmektedir.*
- *Video filmi sayesinde yabancı bir ülkenin dilini öğrenirken o ülkenin kültürü, teknolojisi, tarihi ve günlük yaşantısı hakkında da bilgi sahibi olunmaktadır. (<http://www.turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/362-yabanci-dil-ogretiminde-gorsel-ve-isitsel-araclar.html>, 15 Ocak 2011)*

Örneğin; gerek Fransızca yabancı dil olarak öğretimine ilişkin ders kitaplarının görsel işitsel kaynaklarında ve gerekse filmlerden alıntılarda Fransızların durumlara göre yüz ifadeleri ile Türklerin yüz ifadeleri karşılaştırılmıştır. “Hayır” ifadesi için Türkler kafalarını geri ve ileri; Fransızlar ise sağa sola çevirerek yaptıkları gözlemlenmiştir.

3.9.1.2. Resimlerle anlatım

Gazetelerdeki, dergilerdeki resimler ders ortamına getirilerek o olaylarla ilgili deyimimin hangisi olabileceği sorulabilir. Tabii bunlar öğrenilen deyimlerin pekiştirilmesi ile ilgilidir. Resimlerle öğretirken dikkat edilmesi gereken birkaç husus:

- Resimler Türkçe öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır. Yaş seviyesi için de; çocuk yaştakilere Türkçe öğretirken düğün töreninden, cenaze töreninden, savaş sahnesinden görüntüler olmamalıdır.
- Resimler tam olarak deyimler için hazırlanmış olmayabilir. Ama herkesin anlayabileceği nitelikte olmalıdır.

Yabancı dil derslerinde en çok kullanılan görsel araçlar resimlerdir. En ucuz ders araçlarından biri olduğu için öğretmen ve öğrenciler tarafından hazırlanması ve kolayca temin edilmesi her zaman mümkündür. Örneğin, öğrenciye ödev olarak evde deyimler verilebilir ve resimle anlatması istenebilir. Bu şekilde yapıldığında bir deyim farklı olarak birkaç defa çizilecektir. Her defasında ne anlama geldiği, hangi amaçla bu resmi çizdiği sorulursa öğrencinin hafızasında bu deyim daha fazla yer edinecektir.

Örneğin, öğrencilerden “Bir kulağından girip öbüründen çıkmak “Entrer par une oreille et sortir par l’autre ” deyimini karikatürle anlatılması istendiğinde iki farklı çizim ortaya çıkmıştır. Böylelikle öğrencinin hem karikatür yapması, hem deyimini öğrenmesi, hem anlamını öğrenmesi, hem başka bir dilde de bu şekilde deyim var mı sorusunun cevabına karşılık bulunmuş olur. Öncelikle aşağıdaki örneklerde Türkçe deyimleri öğretip Fransızcaya nasıl aktarabileceğimizi ele alacağız:

Şekil 1:

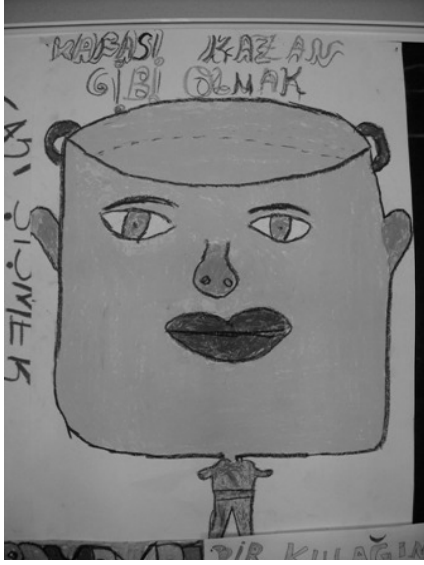
Diğer bir örnekte aşağıda verilmiştir. Resime bakarak Fransızcadaki “*avoir l'eau à la bouche*” deyimini öğrencilere aktarabiliriz. Bu resmin üzerine Fransızca karşılığını yazarsak öğrencinin kafasında daha iyi canlanacaktır.

Şekil 2 :

Diğer bir deyim “*Avoir la tête lourde*” deyimidir. Türkçe karşılığı “Kafası kazan gibi olmak” tır. Normalde resim olmadan direkt Fransızcası yazıldığında öğrenci belki de bu deyim “Lourd” sözcüğünün anlamından dolayı “Ağır kafası olmak” olarak çevirecektir. Ama resim ile aktarıldığında daha yararlı olacağı kanısındayız.

Şekil 3:

Yukarıdaki örneklerden de anlaşıldığı gibi öğrencilere deyim aktarmada resimlerin çok büyük önemi vardır. Bu üç örnekte gördüğümüz gibi çocuklar çizimlerle bütün deyimleri anlatabilmektedir. Bunun yanı sıra öğrenciye Fransızca anlamı da sorulursa pekiştirilmiş olur.

Bunun dışında Fransızcada deyimleri de resimlerle aktarabiliriz. Bu şekilde de Fransızcasını görüp Türkçede çağrıştırdığı deyim sorulup hem Türkçe deyimler pekiştirilmiş hem de Fransızca karşılığı öğrenilmiş olur. Aşağıda bununla ilgili örnekleri inceleyeceğiz.

Fransızca deyim öğretirken de aynı tekniği kullanabiliriz. Öğrenciye, “flashcard”lar hazırlayıp bunun hangi deyim olabileceğini sormak gerekir. Bu “flashcard”ı gösterdiğimizde öğrencinin kafasında öncelikle ana dilinde ne demek olduğu sorusu gelecektir, sonrasında bunun Fransızca karşılığını düşünecektir. Örneğin aşağıdaki “flashcard”ı öğrenciye gösterdiğimizde “kalp kırmak” deyimini aklına gelecek, sonrasında Fransızca “Kalp” karşılığı “Cœur” sözcüğünü düşünecektir. Daha sonrasında “Kırmak” sözcüğünün birkaç kullanımının olduğu ve acaba “*hangi kırmak bu deyime uygundur?*” sorusu ortaya çıkacaktır. Öğrencilerden tahminlerde bulunulması

istenilebilir ve öğrenciler beyin fırtınası (brain storming) yapmış olacaktır. Son olarak öğretmen deyimini açıklayacaktır. Fransızca “ briser la cœur” deyimini Türkçedeki “kalp kırmak” deyimini ile aynı anlamdadır. Her ikisi de “Birini üzme, kırmak” anlamındadır.

Şekil 4:

Diğer bir örnek verecek olursak; aynı şekilde aşağıdaki resmi gösterip öğrenciden hangi anlama geldiğini öğrenmek istersek öncelikle deyimini “burun” ile ilgili olduğunu anlayacaktır. Sonrasında burun normalden büyük olduğunu görünce Türkçede hangi deyimle ifade edilir sorusu akla gelmektedir. Türkçede “burnu büyük yani burnu havada” deyiminin Fransızcası düşünülür. En sonunda bu deyimini “Le nez en l'air” olduğu ve Türkçede de aynı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Anlam olarak ta “kibirli, kendini beğenmiş” demektir.

Şekil 5:

3.9.1.3. Şarkılarla anlatım

Öğrencilere deyimleri şarkılarla anlatmak istersek, öncelikle en çok kullanılan Türkçe şarkılardaki deyimlerin incelenmesi gerekir. Öğrencinin aklına, Fransızcada da bu deyim var mı, anlam olarak ta aynı mı gibi sorular gelir ve araştırmak isterken daha başka deyimler de öğrenir. Özellikle Barış Manço'dan "Halil İbrahim Sofrası", "Gülpembe", Zeki Müren'den, Tarkan'ın "Metamorfoz"adlı albümündeki şarkıların içinde geçen deyimlerden istifade edilebilir.

ÖRNEK 1:

Barış Manço'nun "Halil İbrahim Sofrası" Şarkısı:

İnsanoğlu haddin bilir **kem söz** söylemez iken

Elalemin namusuna **yan gözle bakmaz** iken

Bir sofraya kurulmuş ki Halil İbrahim adına

Ortada bir tencere boş mu dolu mu bilen yok

Bir sofraya kurulmuş ki Halil İbrahim adına

Ortada bir tencere boş mu dolu mu bilen yok

Bu kısımda "**kem söz**" nedir'i öğrenci öğrenirken doğrudan aklına gelecek olan şey "Kem göz"dür. Öğrenci "Mauvaise parole" sözcüğünün "Kem söz" olduğunu öğrenirken "Mauvais œil" sözcüğünün ise "Kem göz" olduğunu öğrenir. Nitekim deyim

yerindeyse, bir taşla iki kuş vurmuş oluruz. “Yan gözle bakmak” deyiminin Türkçede iki karşılığı vardır birincisi, göz ucuyla bakmak diğeri ise düşmanca bakmak anlamları vardır. Fransızcada ise bunlardan sadece ilk deyim “jeter un coup d’œil” olarak karşılığı vardır.

Diğeri bir şarkıda; Tarkan’ın albümündeki bir parçasının sözleri de şu şekildedir.

Örnek 2:

Caka satıyor utanması yok

O kendini üstün buluyor, ama yanılıyor

Burnu Kaf dağında mübarek

O kendini bu âlemin kralı sanıyor

“Caka satmak” deyimini Türkçede “Bir durumdan ötürü büyüklük satmak” anlamındadır. Fransızcada ise **faire la parade** deyimini **gösteriş yapmak** anlamındadır. Bu deyimini öğrencilere anlatırken öncelikle “Caka” sözcüğünün anlamı öğretilmelidir. Böylelikle öğrenci hem Türkçedeki “Caka” sözcüğünün anlamını hem de Fransızca karşılığını öğrenecektir.

“Burnu Kaf dağında olmak” deyimini Türkçede “Çok kibirli olmak, herkese yukardan bakmak” anlamındadır. Fransızca **avoir le nez en l’air** deyimini olarak ifadesi ve anlamı aynıdır. Bu yüzden öğrencinin öğrenmesi, kavraması kolaylaşmış olur.

Yukarıdaki örneklerde öğrenciye Türkçe bir şarkıdaki deyimlerin Fransızcada karşılığı var mı yok mu sorununun cevabını bulmuş oluruz. Bunun yanı sıra Fransızca bazı şarkılarda da deyimler kullanılır. Bununla ilgili örneklere değinecek olursak:

Star Academy 5 isimli müzik grubunun « A bicyclette » şarkısında **prendre sa main** deyimini kullanılmıştır. Anlam olarak **ele almak** demektir. Burada, bu deyim ele alırken öğrenciye fiilin başta kullanıldığını hiç çekimlenmemiş olduğundan yola çıkarak emir kipleri öğretilir.

Örnek 3:

Prendre furtivement sa main

Oublier un peu les copains

La bicyclette

On se disait c'est pour demain

J'oserai, j'oserai demain

Quand on ira sur les chemins

A bicyclette

Aşağıdaki örnekte, Chantal Goya'nın "Voulez-vous grandmere" albümündem geçen "pétiller tout les yeux" deyiminin Türkçede de karşılığı olduğu ve anlamının "gözleri parlamak" olduğu görülmüş olur.

Örnek 4 :

Ah quelle cérémonie ,

Pour grand-père et grand-maman,

Toute la famille est réunie

Pour leur noces de diamant

Le champagne qui pétille ,

Fait ***pétiller tout les yeux***

Quand une petite fille,

Dit en riant aux bons vieux,

Edith Piaf 'ın "La Vie en Rose" şarkısındaki "Entrer dans mon cœur"söz dizimi de Türkçedeki "Kalbine girmek"deyimi ile aynıdır.

Örnek 5 :

Quand il me prend dans ses bras,

Il me parle tout bas

Je vois la vie en rose,

Il me dit des mots d'amour

Des mots de tous les jours,

Et ça m'fait quelque chose
Il est **entré dans mon cœur**,
Une part de bonheur
Dont je connais la cause,
C'est lui pour moi,
Moi pour lui dans la vie
Il me l'a dit, l'a juré
Pour la vie
Et dès que je l'aperçois
Alors je sens en moi
Mon cœur qui bat

3.9.1.4. Farklı Metinler Üzerinde Çalışma

Çalışmamızın bu bölümünde sadece deyim değil aynı zamanda sözcük öğretimini de ele alacağız. Tezimde daha öncede bahsettiğim gibi deyimlerin öğretiminde büyük eksiklikler vardır. Bunun nedenlerinden biride gerek ders kitaplarında gerekse programlarda kullanılmamış olmasıdır. Aşağıdaki etkinlikler Türkçe ve Fransızcada sözcüklerin en önemli öğelerinden biri olan “deyim” leri kazandırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Etkinlikler çocuğun ilgisini çekebilecek, oyunla öğrenmeyi sağlayacak niteliktedir. Hazırlanan etkinliklerde asıl amacımız; belirlenen deyimmin hem anlam olarak hem de ifade olarak alıcıya kazandırmaktır. Aşağıdaki gibi örneklerler doğrultusunda, öğrenciye deyimini daha kolay ve kalıcı aktarmak olanaklıdır:

Örnek 1:

Aşağıdaki sözcüklerle kurulu deyimlerden birer tane yazınız.

GÖZ: Aç gözlü olmak.

AĞIZ:

KAFA(BAŞ):.....

BURUN:

KULAK:.....

Örnek 2:

Türkçe deyimlerle Fransızcasını ok işaretiyle eşleştiriniz.

GÖZ KULAK OLMAK

KEÇİ GİBİ İNATÇI OLMAK

GİZLİCE

De bouche à l'oreille

avoir l'oeil

avoir la tete dure

Örnek 3:

Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını eşleştiriniz.

Expressions:

- Avoir la tête ailleurs (A)
- Avoir l'eau à la bouche(B)
- Avoir l'oreille de quelqu'un (C)
- Avoir quelqu'un dans le nez (D)
- Tourner sept fois sa langue dans sa bouche (E)

Le sens:

- être mis en appétit (1)
- détester quelqu'un(2)
- être écouté (3)
- réfléchir avant de parler(4)
- penser à autre chose, être distrait(5)

Örnek 4:

Türkçe ve Fransızcadaki ortak deyimlerin eşleştiriniz.

ÊTRE TETE EN L'AIR

Ağzını açmamak

ACCEPTER LES YEUX FERMES

Ağzı açık kalmak

OUVRIR LES YEUX A QUELQU'UN

Gözleri kapalı kabul etmek

RESTER BOUCHE BEE

Aklı bir karış havada olmak

RESTER BOUCHE CLOSE

Birinin gözlerini açmak

Örnek 5:

Aşağıdaki deyimleri anlamları ile eşleştiriniz. Deyimlerin yanlarındaki harfleri, deyim kaç numaralı anlama aitse o numaralı kutuya yazınız ve anahtar söylemi bulunuz.

FRANSIZCA DEYİMLER

Rougir jusqu'aux oreilles (l)

Avoir la dent (à)

Avoir l'œil à tout (i)

Ne savoir où donner de la tête(œ)

Parler entre ses dents(l)

TÜRKÇE ANLAMLARI

utanmak(2)

ne dediği anlaşılmamak(5)

ne yapacağını bilmemek, şaşırma(3)

acıkmak(1)

gözünden bir şey kaçmamak (4)

1	2	3	4	5
à	L	œ	i	l

3.9.1.5. Özgün ya da Güncel Metin Örnekleri

Türkçede deyim denilince, metinlerin içine özellikle Karadeniz fıkraları, Nasrettin Hoca fıkraları ve menkıbelerde geçen deyimler ve atasözleri tercih edilebilir. “Yorgan gitti, kavga bitti.”, “Halep orada ise arşın burada” gibi. Metnin içinde geçecek bir deyim veya atasözünün hemen anlamını verdikten sonra metne geçilmemelidir. Metnin tamamı okunduktan sonra tahminde bulunmaları sağlanmalıdır. Öğrencinin tahmin etmesine imkân verilmelidir. Yine de zorlanacaklarsa deyim anlamına eş olacak bir şekilde sade sözcüklerle deyim yeri doldurulmalıdır. Sonra da aynı yere deyim tekrar oturtulmalıdır.

Konuşmayı yeni öğrenen çocuklara önceden kavramların tanımının verilerek kavramların öğretilmesi ne kadar zor olursa dili yeni öğrenenler için de aynı sıkıntı ile karşılaşılacaktır. Bu yüzden metinlerin içinde geçen deyimlerin ve atasözlerin cümlelerin akışına göre ipuçları vermesi daha da kolay ve kalıcı olacaktır.

Fransızcada deyim, aynı işleve sahip olan bir deyim ile ya da birkaç sözcükten oluşturulmuş cümle ya da sözcük gruplarına denir. Fransızcada deyimler öğretilirken “Fables de La Fontaine” yani “La Fontaine Masalları”ndan yararlanılabilir. Bu birçok dile çevrilmiş, dünyaca ünlü masallardan biridir. Genel olarak masallarında hayvanları insanmış gibi konuşturmuştur. Bu yüzden fabl olarak günümüze kadar gelmiştir. Aşağıda bu “fabl”lardan bir örnek işleyeceğiz. Böylece, öğrenciye hem masal anlatırken hem de bu masal içerisinde geçen deyimleri öğretmiş olacağız.

Örneğin; “ L'ÂNE ET LE CHIEN” adlı masalda geçen deyimler vardır. Masaldan alıntıladığımız kısımlar şöyledir:

Örnek 1 :

Passer pour cette foi Le Chien **mourant de faim**

Lui dit : Cher compagnon, baisse-toi, je te prie ;

Je prendrai mon dîné dans le panier au pain.

Point de réponse, mot ; le Roussin d'Arcadie

Craignit qu'en perdant un moment,

Il ne perdît **un coup de dent.**

Il fit longtemps **la sourde oreille :**

Yukarıda geçen “Mourant de faim” deyimini Türkçedeki “Açlıktan ölmek” deyimini ile aynı anlam ve ifadeye sahiptir. Her ikisinde de “çok acıkmak” anlamındadır.

“Un coup de dent” deyimini ise “Isırma” anlamındadır. “La sourde oreille” deyimini ise “Sağır kulak” anlamındadır. Burada geçen sözcükleri öğrenciye kalıplaşmış olduğunu söylemek ayrıca masal okunduktan sonra dipnot olarak tahtanın altına yazmak gerekir. Böylece öğrencinin başka bir zamanda bu masalları okurken o deyimler dipnot olarak gözünün önüne gelecek ve hafızasını zorlayarak beyin fırtınası yapmış olacaktır.

3.10. Sözlük Çalışması: Eleştiri ve Öneriler

Sözlük; “bir dilin eski ve yeni bütün sözlerini veya belli bir çağdaki kelimelerini belli bir sıra ile alarak onları anlam, türetim, karşılıklı ilgi ve daha bu gibi türlü bakımlardan birine veya bir kaçma göre açıklayan kitap” demektir. (Dilbilim Terimler Sözlüğü, 1949: 252)

Her dilde birçok sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin hepsinin bilinmesi çok zor bir durumdur. Bu yüzden insanlar anlamını bilmediği ya da yanlış anlamda kullandığı sözcükleri öğrenmek için belli kaynaklara başvururlar. Bunların başında sözlük sonrasında ansiklopedi, dergi, gazete gelir.

Sözlük kullanımına değinmek gerekirse, öncelikle öğrencilere küçük yaşta sözlük kullanmayı öğretmek gerekir. Örneğin, ilk başta öğrenciye sözlüklerin alfabetik sıraya göre yapıldığını anlatmak gerekir ki öğrenci sözlüğü eline aldığı anda şaşırıp kalmayın. Zaten bunu bildikten sonra gerisi gelecektir. Sonrasında öğrenciye sözlüklerde genel olarak kısaltmalar olabileceği ve anlamlarının sözlüğün ilk başta verileceği belirtilmelidir. Bu kısaltmalara göre hangi sözcüğün isim, hangi sözcüğün zamir, zarf, fiil olabileceği belirtilip sözcüğün yanında parantez içinde yazılacağı belirtilmelidir.

Şu anda Türkiye’deki eğitim sistemiyle okullarda dil eğitimi erken yaşlarda vermeye başlanmaktadır. Dolayısıyla, öğrenciler erken yaşta dil öğrenimine başlıyorlar. Öğrencilere bu eğitim verilirken farklı bir dil olduğundan sözcükleri öğrenmek için sözlükler kullanıyoruz. Öncelikle öğrenciye “yabancı bir sözlük nasıl kullanılır”ı öğretmek gerekmektedir. Sözlüklerde çeşitli alanlara ayrılmıştır. Hukuk Sözlüğü, Tıp Terimleri Sözlüğü, Deyim ve Atasözleri Sözlüğü gibi birçok alanda sözlükler mevcuttur. Bu sözlükler belli kurallar çerçevesinde yapılmaktadır.

Çalışmamızda deyimleri incelediğimiz için deyim sözlüğü yaparken; öğrencinin hafızasında kalıcılığı ve canlılığı sağlamak için bazı noktalara dikkat etmemiz gerekmektedir. Öncelikle;

- Alfabetik sıraya göre yapılmalıdır,
- Sözlük çalışması yapılırken her sınıf düzeyinde öğrencinin öğrenebileceği deyimler seçilip, hazırlanmalıdır,
- Basit ve en çok kullanılan, nispeten daha zor ve daha az kullanılanlara doğru bir yol izlenebilir,
- Resimlerle deyimleri öğretmek kişinin hafızasında kalıcı olacaktır,
- Öncelikle deyim mastar halinde verilip, altına cümle kurularak pekiştirilebilir, çünkü bir deyim anlamını tam olarak anlayabilmenin yolu, o deyim cümle içinde görmekle mümkün olacağı da düşünülerek hemen her deyim nasıl kullanıldığı örneklendirilmelidir.
- Bazı deyimlerin öyküleri vardır, bunların öyküleri verilip kalıcı olması sağlanabilir.

3.11. Fizyonomi Deyimleri Sözlüğü

Bu kısımda fizyonomi deyimler sözlüğünü oluştururken öncelikle Fransızca deyimlerin çoğunun Türkçe sözlüklerde karşılığı olduğunu belirttik. Karşılıkları olmayanları ise, Fransızcadan Fransızcaya sözlükleri inceleyerek Türkçe deyim karşılığı vermeye çalışılmıştır. Fizyonomi Deyimleri alfabetik sıraya göre inceleyeceğiz. Bu incelemeleri yaparken Fransızcadaki fizyonomi deyim, Türkçe karşılığı ve Türkçe önerisi şeklinde üç grup halinde deyimleri vermeye çalışılmıştır.

3.11.1. Bouche

3.11.2. Dent/Les Dents

3.11.3. Langue

3.11.4. Nez

3.11.5. Œil

3.11.6. Oreille

3.11.7. Tête

3.5.1. La bouche

Bu kısımda “ bouche”(ağız) ile ilgili otuz beş fizyonomi deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
A close bouche n'entre point bouche	Kapalı ağza sinek kaçmaz; bülbülün çektiği dili belası.	
Avoir l'eau à la bouche	Ağzının suyu akmak, imrenmek	
**Avoir l'injure à la bouche	Küfürbaz olmak	Ağzını bozmak
**Avoir la bouche plein de quelque chose	Hep... den söz etmek	Ağzından düşürmemek
*Avoir toujours un même mot à la bouche	Tekrar etmek, bir şeyden durmadan söz etmek	Ağızda sakız gibi çiğnemek
**Avoir qqch toujours dans (ou : à) la bouche	Bir şeyden durmadan söz etmek	Ağızda sakız gibi çiğnemek
*Bouche inutile	(Kuşatma sırasında) savaşta güçsüz, verimsiz kişi	
Circuler de bouche en bouche	Ağızdan ağza dolaşmak	
*C'est pas pour ta bouche	Ondan yemeğe hakkın yok; onu istemeye hakkın yok	
*Dans la bouche de	-in adına, tarafından	
**De bouche à oreille	Gizlice, kimsenin haberi olmadan	Ağız ağıza vermek
Demeurer(ou : avoir ou garder ou rester ou tenir) bouche cousue	Tek kelime etmemek, ağzını açmamak	
Enlever le pain de la bouche à qqn	Birinin lokmasını ağzından almak	
Être bouche bée	Hayran kalmak, ağzı bir karış açık kalmak	
*Être fine bouche	Çok iyi bir ağız tadına sahip	

	olmak	
Être dans(ou : sur) toutes les bouches	Herkesin ağızında olmak, dile düşmek	
Faire la petite(ou : fine) bouche	Dudak bükmek, beğenmez görünmek, ağız yapmak	
Fermer (ou : clore) la bouche à qqn	Birinin ağızını kapatmak, susturmak	
Garder quelque chose pour la bonne bouche	Bir şeyin en sona saklamak	
Garder bouche cousue	Ağızını açmamak, tek kelime söylememek	
Ouvrir la bouche	Ağızını açmak, konuşmak	
La bouche en cul de cœur	Yapmacık bir tavırla, kasıntı	
*La vérité sort de la bouche des enfants	Çocuklar doğruyu söyler.	
*Manger à pleine bouche	İştahla yemek, doymak bilmemek	
*Parler par la bouche de quelqu'un	Birinin sözcülüğünü yapmak	
Rester la bouche béé	Hayretten donup kalmak, ağızı bir karış açık kalmak	
Rester bouche close	Ağızını açmamak, hiç konuşmamak	
*Rester sur la bonne bouche	İyi bir etki yapmak, iyi bir izlenim bırakmak	
*Rester sur la bouche de	Bir şeyin tadını aldıktan sonra yemek yememek ya da içmemek	
Passer de bouche en bouche	Ağızdan ağıza dolaşmak	
S'enlever les morceaux de la bouche	Yemeyip yedirmek, giymeyip giydirmek	
S'ôter le pain de la bouche	Yemeyip –e yedirmek, kendi	

pour qqn	boğazında kesip –e yedirmek	
Se rincer la bouche	Ağzını çalkalamak	
Tourner sept fois sa langue dans sa bouche	Konuşmadan önce düşünmek	
Une fine bouche	Ağzının tadını bilen, gurme	

3.5.2. La dent - les dents

Bu kısımda “dent” (diş) ile ilgili Kırk Beş fizyonomi deyimini incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
Accepter du bout des dents	İstemeyerek kabul etmek	
Avoir la dent	(hık) Acıkmak	
*Avoir la dent dure	Eleştirmede ya da hazır cevap vermede çok katı olmak	
Avoir les dents longues	Çok acıkmak; Çok hırslı olmak	
Avoir, conserver, garder une dent contre qqn	Birine karşı hıncı, kını olmak, birine diş bilemek	
*Avoir la dent sucrée	Pasta v.b Gibi tatlı yiyecekleri sevmek	
*Avoir le couteau entre les dents	Öcünü almaya kararlı olmak	Diş gıcırdatmak; diş bilemek
*Avoir une dent creuse	Acıkmak	
Claquer des dents	Dişleri takırdamak; dişleri birbirini dövmek	
Coup de dent	Isırma; sert eleştiri	
Croquer, dévorer, mordre à belles dents	Büyük bir iştahla yemek	
*Chaque fois qu'il me tombe une dent	Tesadüfen; hemen hemen asla	
*Dans ses dents	Dişlerinin arasından	
Dent gâtée	Diş çürüğü	
Dent de lait	Süt dişi, ilk dişler	
Dent de sagesse	Akıldişi, yirmi yaş dişi	
Dents permanentes	İkinci ve son dişi çıkarma	
Dent pour dent	Dişe diş	
*De toutes ses dents	Bütün dişlerini göstererek; sırtarak	

Jusqu'aux dents	Tepeden tırnağa	
*Être sur les dents	Çok sıkışık durumda olmak, kıcıncıdan solumak	Dişini sıkmak
En dents de scie	Testere dişleri gibi	
Faire ses dents, percer ses dents	(çocuk için) diş çıkarmak	
Grincer des dents	Dişlerini gıcırdatmak	
*Il n'y en a pas une dent creuse	Yiyecek hemen hemen hiçbir şey yok	
Mal de dent	Diş ağrısı	
*Malgré ses dents	Tutkusuna, isteğine rağmen	
Manger du bout des dents	İştahsız, istemeyerek yemek	
Montrer les dents à quelqu'un	Dişlerini göstermek, tehdit etmek	
Mentir comme un arracheur de dents	Utanmadan yalan söylemek; ayaküstünde kırk yalan söylemek	
Mordre à belles dents	İştahla yemek	
N'avoir rien à se mettre sous la dent	Yiyecek hiçbir şeyi bulunmamak	
Ne pas desserrer les dents	Ağzını açmamak, tek kelime söylememek	
Ne pas perdre un coup de dent	Bir dakika bile ara vermeden yemek, aralıksız yemek	
Œil pour œil, dent pour dent	Göz göz dişe diş	
Parler entre ses dents	Ne dediği anlaşılacak, mırıldanmak, kem küm etmek	
Prendre le mors aux dents	Gemi aزیya almak, coşup zıvanadan çıkmak	
Prendre la lune avec les dents	Olmayacak bir duaya âmin demek	

Quand les poules auront des dents	Balık kavağa çıkınca	
Se casser les dents sur quelque chose	Hakkından gelememek; altından kalkamamak	Diş geçirememek
*Se faire les dents	Alıştırma yapmak, zorluklara alıştırmak	
Serrer les dents	Dişlerini sıkmak	
Se faire arracher une dent	Dişini çektirmek	
Se laver les dents	Dişlerini yıkamak	
Se nettoyer, se curer les dents	Dişlerini kürdanla karıştırmak, temizlemek	

3.5.3. La langue

Bu kısımda “La langue” (dil) ile ilgili Otuz Yedi deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
Avoir avalé sa langue	Dilini yutmak, hiç konuşmamak	
Avoir la langue bien pendue	Geveze olmak, bir karış çeneye sahip olmak, çenesi düşük olmak	
Avoir la langue bien trop longue	Ağzında bakla ıslamamak	
*Avoir perdu sa langue	İnatla sessiz kalmak, ağzını açmamak	
Avoir un bœuf sur la langue	Para aldıktan, önüne kemik atıldıktan sonra susmak	
*Avoir un cheveu sur la langue	Peltek konuşmak	
*Avoir la langue grasse, épaisse	Peltek konuşmak	
Avoir bien de la langue	Çok konuşmak, ağzında bakla ıslanmamak	
Avoir la langue dorée	İnandırıcı, akıcı ve süslü bir şekilde konuşma yapmak	Dil dökmek
Avoir la langue sèche	Dili kurumak	
Avoir la langue blanche, pâteuse	Dili paslanmak; ağzı yapış yapış olmak	
Avoir un mot sur le bout de la langue	Dilinin ucunda olmak	
Avoir la langue déliée	Rahat ve çok konuşmak, çenesi kuvvetli olmak	
Avoir soif à avaler sa langue	Çok susamak	

Coups de langue	Kara Çalma; Yerme	Dile düşme
Délier la langue de quelqu'un	Dilini çözmek, konuşturmak	
Donner sa langue au chat	Bir bilmeceyi aramaktan vazgeçmek	
Être une méchante, une mauvaise langue	İftira atmaktan, arkasından konuşmaktan tereddüt etmemek, Dedikoducu olmak	
Être une langue de vipère	Arkasından konuşmak	
Être sujet aux langues	Dile düşmek, dillere düşmek	
Être dans toutes les langues	Herkesin ağzında olmak, herkesin diline düşmek	
Goûter du bout de la langue	Dilinin ucuyla tatmak	
*Jamais beau parler n'écorcha pas la langue	İyi ve nazik konuşmak gerekir	
La langue lui a fourché	Dili sürçmek	
N'avoir point de langue	Ağzı var dili yok, pek az konuşmak	
Ne pas avoir la langue dans sa poche	Ağzı laf etmek; Kolaylıkla konuşmak	
Ne pas savoir tenir sa langue	Susmasını bilmemek, konuşmadan edememek	
Passer sa langue sur les lèvres	Yalanlamak	
Prendre langue avec quelqu'un	-ile konuşmak, için temas sağlamak	
Qui langue a, à Rome va	Dil bilene her kapı açık	
Se brûler la langue	Dili yanmak, dilini yakmak	
Se mordre la langue	Dilini ısırarak, söylediğine pişman olmak; dilini tutmak	
(Re)Tenir sa langue	Dilini tutmak, konuşmamak	

Tirer la langue	(Yorgunluktan, susuzluktan) dili uç karış sarkmak	
Tourner sept fois sa langue dans sa bouche	Bin düşün bir konuş	
*Un, une bonne langue	Geveze, dedikoducu kimse	Dil otu yemiş
Une langue de serpent(ou : vipère)	İftiracı	

3.5.4. Le nez

Bu kısımda “ le nez”(burun) ile ilgili Kırk Dokuz deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
*À plein nez	Çok keskin(koku)	
À vue de nez	İlk bakışta, göz kararıyla	
Au nez de quelqu'un	-in gözü önünde, açıkça	
Avoir du nez, le nez creux	Burnu iyi koku almak; ileriye görmek, kestirmek	
*Avoir le nez qui remue	Yalan söylemek	
Avoir le nez sur quelque chose	Burnunun dibinde olmak, gözünün önünde olmak; başını –den hiç kaldıramamak	
Avoir quelqu'un dans le nez	-den tiksilmek, nefret etmek	
Avoir un verre dans le nez	Kör kütük sarhoş olmak	Burnunun ucunu görmemek
*Avoir un trou sous le nez	İçki düşkünü olmak	
Baisser le nez	Başını önüne eğmek	
*Claquer la porte au nez de quelqu'un	Kovmak, kapı dışarı etmek	
*Ce n'est pas ton nez	Bu benim için değil	
*Donner du nez en terre	Başarısızlığa uğramak	
*Faire son nez	Surat asmak, sıkılmış bir halde olmak	
Faire un long nez, un drôle de nez	Surat asmak	
Faire un pied de nez à quelqu'un	-e nanik yapmak	
Fermer la porte au nez de quelqu'un	Kapıyı yüzüne kapamak, içeri almamak	

Gagner les doigts dans le nez	Kolayca, hiçbir zorluk yaşamadan kazanmak	
Lever le nez	Başını kaldırmak	
Le nez en l'air, au vent	Burnu havada	
Les doigts dans le nez	Rahat rahat, kolayca	
*Manquer de nez	İşte deneyimsiz, beceriksiz olmak	
Mener quelqu'un par le bout du nez	Parmağında oynatmak	
Mettre (fourrer) son nez dans les affaires d'autrui	-e burnunu sokmak, karışmak	
Mettre le nez dehors	Dışarı çıkmak, sokağa çıkmak	
Montrer (le bout de) son nez	Şöyle bir görüp gitmek	
*Ne pas lever le nez de son livre	Çok dikkatli olmak	
*Ne pas voir plus loin que le bout de son nez	İleriyi görmekten yoksun olmak, ileriye görememek	
*Ne pas mettre le nez dehors	Evden dışarı çıkmamak, Kapı dışarı çıkamamak	
Nez à nez	Yüz yüze	
*Parler du nez	Burnu tıkalı gibi, genizden konuşmak	
Passer sous le nez de quelqu'un	-in elinden kaçmak	
Pendre au nez de quelqu'un	(Bir olay, kaza) başında dolaşmak, tehdit etmek	
Piquer le nez	Uyuklarken başı düşmek	
*Puer au nez	Nefret ettiği bir şeyi söylemek	
Regarder quelqu'un sous le nez	-e gözünü dikip saygısızca bakmak	

*Respirer à plein nez	Burnu keskin koku almak	
Rire au nez de quelqu'un	-ile açıkça alay etmek ; -in üstüne gelmek	
Se bouffer le nez	Kıyasıya kavga etmek; birinin ağzını burnunu parçalamak	
Se casser le nez	Başarısızlığa uğramak; kış üstü oturmak	Burnu sürtülmek
Se casser le nez à la porte de quelqu'un	Gidip evinde bulamamak	
Se manger le nez	Kıyasıya kavga etmek, birbirinin ağzını burnunu parçalamak	
*Se noircir le nez	İçmek, sarhoş olmak	
Se piquer le nez	İçmek, sarhoş olmak	
Se trouver nez à nez avec quelqu'un	-ile burun buruna gelmek	
*Se voir comme le nez au milieu de la figure	Açık seçik, belli olmak	
*Sentir à plein nez	Çok güçlü hissetmek(koku)	
Tirer les vers du nez à quelqu'un	-in ağzından ustalıkla laf almak	
*Ton nez branle(ou : remue)	Yalan söylüyorsun, samimi değilsin	

3.5.5. L'œil - Les yeux

Bu kısımda "L'œil" (göz) ile ilgili Yüz On Dört deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
À l'œil	Bedava, para ödmeden	
À vue d'œil	Göz kararıyla, göz yordamıyla	
Accepter les yeux fermés	Gözünü kapalı kabul etmek	
Avoir bon pied, bon œil	(yaşlılar için) eli ayağı tutmak, henüz gözü görür dizi tutar olmak	
*Avoir de la merde dans les yeux	Açık seçik görmemek	
*Avoir des yeux dans le dos	Görülmecek bir şeyi görmek	
Avoir l'œil à tout	Gözünden hiçbir şey kaçmamak, çok dikkatli olmak	
Avoir l'œil américain	Gözünü açık olmak, fırsatçı olmak	
Avoir la larme à l'œil	Sulugöz olmak, çabucak ağlamak	
Avoir le compas dans l'œil	Bir şeyi gözüyle iyi kestirmek	
Avoir le coup d'œil juste	Bir bakışta anlamak, çok iyi kestirmek	
*Avoir les yeux en face des trous	Çabuk bir şekilde anlamak; kavramak	
Avoir les yeux plus gros que le ventre	Aç gözlü olmak	
*Avoir les yeux révolusés	Gözünü kararmak, Bayılmak, kendinden geçmek	
Avoir les yeux bouchés ou avoir un bandeau sur les yeux	Gözünü bağlı olmak; yanını yöresini görmemek; körelmek	
Avoir un œil au beurre noir	Gözde kan toplanması, morarmak	

Avoir un œil de lynx	Gözleri çok keskin olmak	
Avoir le mauvais œil	Nazar değmek	
*Avoir l'œil sur le monde	Her şeyi görmek	
*Avoir un œil qui joue au billard et l'autre qui compte les points	Şaşı olmak	
Avoir un œil qui dit merde à l'autre	Şaşı olmak	
Avoir l'œil au guet	Gözü, kulağı kırışte olmak	
Avoir une coquetterie dans l'œil	Gözde hafif bir şaşılık olmak	
*Arracher les yeux, le blanc des yeux	Şiddetle kavga etmek	
Aux yeux de...	-in gözünde, -e göre	
*Avoir des yeux de chat	Geceleyin çok iyi görmek	
*Avoir des yeux de hibou	Kocaman gözlere sahip olmak, gözleri fal taşı gibi açılmak	
*Avoir des yeux ronds	Merakla, ilgiyle bakmak	
Avoir du sable dans les yeux	Uykusuzluktan gözleri acımak, uykusu gelmek	
*Avoir les yeux plus grands que la panse	Aç gözlü olmak	
*Avoir les yeux rouges de colère	Kızmak, öfkelenmek	Gözleri kan çanağına dönmek
*Avoir les yeux qui sortent de la tête	Öfkelenmek, gözlerinden ateş fışkırmak	
Avoir, tenir qqn, qqch. à l'oeil	Birini gözaltında tutmak; göz önünden hiç ayırmamak	
Boire à l'oeil	Bedavadan, beleşe içmek	
C'est murs des oreilles, des yeux	Yerin kulağı vardır	

Coûter les yeux de la tête	Çok pahalı olmak, ateş pahası olmak	
Couver qqch. des yeux	Gözünü ayırmadan, özlemle bakmak	
Crever les yeux	Gün gibi ortada olmak, açık seçik olmak	
*Des yeux comme des mitraillettes	Bakışıyla kurşuna çizmek	
Des yeux de braise	Ateş gibi gözler	
Des yeux de merlans frits	Baygın baygın bakma, göz süzme	
De ses yeux	Kendi gözleriyle	
Donner dans l'œil à qqn	-in gözüne çarpmak, dikkatini çekmek	
Du coin de l'œil	Göz ucuyla	
Entre quatre yeux	Baş başa	
Entrer à l'œil	Bedava girmek	
En un clin d'œil	Kaşla göz arasında, göz açıp kapayıncaya dek	
*En avoir par-dessus les yeux	Bıkmak, gına gelmek	
Être tout yeux, tout oreilles	Göz kulak kesilmek, büyük bir dikkatle dinlemek	
Faire de l'œil	Göz etmek	
Faire, regarder des yeux de merlan frit	Baygın baygın bakmak, göz süzmek	
Faire les gros yeux	Gözlerini belirtmek	
Faire les yeux doux	-e göz süzmek, baygın baygın bakmak	
Faire quelque chose pour les beaux yeux de quelqu'un	Birinin güzel hatırı için bir şey yapmak	

*Faire briller qqch. aux yeux de qqn	Birinin menfaatine, çıkarlarına sebep olmak, birini kandırmak için avantajlı şeyler sunmak	
*Faire un sale œil	Düşmanca bakmak	
Fermer les yeux sur quelque chose	Görmek istememek, görmezlikten gelmek; uyumak	
Fermer les yeux de qn	Son soluğunu verirken –in yanında bulunmak; -in yanında bulunmak; ölen birinin gözlerini kapamak	
Fixer les yeux sur qqn ou qqch	Birine ya da bir şeye dikkatlice bakmak, gözlerini dikip bakmak	
*Garder l'œil ouvert	Uyanık, gözü açık olmak	
Jeter de la poudre aux yeux	Göz boyamak, göz kamaştırmak	
Jeter un coup d'œil	-e şöyle bir göz atmak	
*Je l'ai vu, de mes yeux vu	Kendi gözleriyle görmek	
*Jeter les yeux sur	Dikkatlice ve isteklice bakmak	
*Jouer de l'œil	Göz kırpmak	
Loin des yeux, loin du cœur	Gözden ırak, gönülden ırak	
*Lancer de la poudre aux yeux	Olduğundan başka görünmeye çalışmak	
Les yeux fermés	Gözü kapalı	
*Lever les yeux au ciel	Gökyüzüne, yükseklere çıkartmak, kaldırmak	
Mauvais œil	Kem göz, nazar, göz değmesi	
Manger qn des yeux	Gözlerini dikip yiyecek gibi bakmak, gözleriyle yemek	

N'avoir d'yeux que pour quelqu'un	Gözü –den başkasını görmemek,-den başkası gözünde olmamak	
N'avoir plus que ses yeux pour pleurer	Her şeyi yitirmiş olmak, oturup ağlamaktan başka yolu kalmamak	
Ne dormir que d'un œil	Tavşan uykusuna yatmak	
Ne pas avoir les yeux dans sa poche	Kül yutmamak, olup biteni iyi görmek, çok meraklı olmak; açgözlü olmak	
Ne pas avoir les yeux en face des trous	Burnunun dibindeki şeyi görmemek, uyku sersemi olmak	
Ne pas avoir froid aux yeux	Gözü pek olmak, Korkmamak	
Ne pas en croire ses yeux	Gözlerine inanmamak	
Ne pas fermer l'œil de la nuit	Gözüne bir damla uyku girmemek	
Œil pour œil, dent pour dent	Göze göz, dişe diş	
Ouvrir les yeux à quelqu'un	-in gözünü açmak; gerçeği görmesine yardım etmek	
Ouvrir les yeux	Gözü açılmak, gözünü açmak, gerçeği görmeye başlamak	
Ouvrir de grands yeux	Gözlerini belirtmek, fal taşı gibi açmak	
Obéir au doigt et à l'œil	Körü körüne boyun eğmek, biri ne derse körü körüne onu yapmak	
Œil au beurre noir	Şişmiş, morarmış göz	
Œil d'aigle, de faucon, de lynx	Keskin bakış	
Ouvrir les yeux comme des soucoupes	Gözlerini fal taşı gibi açmak	

*Parler des yeux	Hissettiği şeyleri bakışıyla anlatmak, gözleriyle anlatmak	
Pleurer de l'œil et rire de l'autre	Bir yandan ağlamak, bir yandan gülmek; yalancıkta ağlamak	
*Pendre à l'œil de qqn	Birini konuşarak korkutmak, tehdit etmek	
Poudre aux yeux	Aldatıcı görünme, göz boyama	
Pour les beaux yeux de	Birinin güzel hatırı için	
Regarder quelqu'un dans le blanc des yeux	Gözünün içine bakmak, dik dik bakmak	
*Regarder en Espagne pour voir si l'Angleterre brûle	Şaşı olmak; yiyecek gibi bakmak	
Regarder qqn d'un œil noir	Birine öfke ile bakmak, kızgın kızgın bakmak	
Rougir jusqu'aux yeux, jusqu'au blanc des yeux	Aşırı kızarmak, utanmak	
S'arracher les yeux	Şiddetle, hararetle tartışmak	
Sauter aux yeux	Gün gibi ortada olmak	
S'en battre l'œil de quelque chose	Hiç aldırmamak, vız gelip tırıs gitmek	
Se mettre le doigt dans l'œil	Göz göre göre aldanmak, bile bile lades demek	
Se rincer l'œil	Göz banyosu yapmak, gelip geçen kadınlara bakmak	
S'en battre l'oeil	Hiç aldırmamak, tınmamak, vız gelip tırıs gitmek	
*Se tamponner l'oeil de qqch.	Birini merak etmemek, tasalanmamak	

Taper dans l'œil de quelqu'un	-in hoşuna gitmek, dikkatini çekmek	
*Taper de l'œil	Uyumak, uyuklamak	
Tenir à qqch ou à quelqu'un comme à la prunelle de ses yeux	-e göz bebeği gibi bakmak, çok dikkat ve özen göstermek	
*Toucher avec les yeux	Kolayca dikkatini çekmek	
Tourner de l'œil	Kendini kaybetmek, bayılmak	
Tirer l'œil	Dikkatini çekmek, göze batmak	
*Travailler à l'oeil	Karşılıksız, bedava çalışmak	
Voir quelque chose d'un bon œil	- e iyi gözle bakmak	
Voir quelque chose d'un mauvais œil	- e kötü gözle bakmak	
Voir la paille que son voisin a dans l'œil mais pas la poutre dans son oeil à soi	Elin gözündeki çöpü görüp de kendi gözündeki merteği görmemek	
Voir de ses propres yeux	-i kendi gözleriyle görmek	

3.5.6. L'oreille - Les oreilles

Bu kısımda "oreille" (kulak) ile ilgili Elli Dokuz deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
Avoir de l'oreille	Kulakları iyi işitmek, kulağı olmak	
Avoir l'oreille de quelqu'un	-e sözü geçmek	
Avoir l'oreille fine	Kulakları çok hassas olmak	
Avoir les oreilles qui tintent	Kulakları çınlamak	
Avoir quelque chose par-dessus les oreilles	-den bıkmak, gına getirmek	
*Avoir les oreilles dans le crin	Beceriksiz olmak	
Avoir l'oreille basse	Çok utangaç, süklüm püklüm olmak	
Avoir l'oreille dure	Kulağı ağır işitmek	
Avoir l'oreille au guet	Kulağı kırışte olmak	
Avoir l'oreille musicale	Müzik kulağı olmak	
Avoir la puce à l'oreille	Pirelenmek, Şüphelenmek	
Avoir des bourdonnements d'oreille	Kulakları uğuldamak	
*Baisser l'oreille	Utanmak	
*Battre les oreilles à qqn de qqch	Birine bir şeyi bıkkınlıkla söylemek, sürekli tekrar etmek	
*Boucher les oreilles	Duymasına engel olmak	
Boucle d'oreilles	Küpe	
Bourdonnement d'oreille	Kulak çınlaması, uğultusu	
Casser les oreilles	Kulak patlatmak, çok gürültü yapmak	

Chauffer les oreilles à qqn	Birinin tepesini attırmak, birini kızdırmak	
*Corner aux oreilles de qqn	Sürekli aynı şeyleri söylemek, tekrar etmek	
Dire quelque chose à l'oreille de qn	Kulağına söylemek	
Dire de bouche à oreille	Kulağa fısıldamak	
*Dire à l'oreille	Kulağına gizlice söylemek	
*Dire deux mots à l'oreille de qqn	Birine bir şeyi kısaca anlatmak	
Dormir sur ses deux oreilles	İçi rahat uyumak, rahat ve deliksiz bir uykuya dalmak	
*Donner sur les oreilles à qqn	Birini tokatlamak	
Dresser l'oreille	Kulak kabartmak	
Échauffer les oreilles de quelqu'un	-i kızdırmak, sinirlendirmek	
Ecouter de toutes ses oreilles	Bütün dikkatiyle dinlemek	
Entrer par une oreille et sortir par l'autre	Bir kulağından girip öbüründen çıkmak	
Être dur d'oreille	Kulakları ağır işitmek	
Être tout oreilles	Kulak kesilmek, çok dikkatli dinlemek	
Être tout yeux, tout oreilles	Göz kulak kesilmek, büyük bir dikkatle dinlemek	
*Être toujours pendu aux oreilles de qqn	Birini çok dikkatli bir şekilde dinlemek	
Faire la sourde oreille	Duymazlıktan gelmek	
Fermer l'oreille, les oreilles à quelque chose	-e kulaklarını tıkamak ; -i duymak, istememek	
Frotter les oreilles à quelqu'un	-in kulağını bükmek, -i biraz azarlamak	

*Glisser à l'oreille	Kısık sesle söylemek	
Jusqu'aux oreilles	Kulaklarına kadar	
Les murs ont des oreilles	Yerin kulağı var	
*Les oreilles ont dû vous tinter	Birisinin arkasından konuşmak	
Montrer le bout de l'oreille	Düşündüklerini ele vermek, kendini ele vermek	
Mettre la puce à l'oreille	Pirelendirmek, şüphelendirmek	
*Ne pas entendre de cette oreille	Bir teklif yada öneride hem fikri olmamak, aynı şeyleri düşünmemek	
N'écouter que d'une oreille	Yarım kulakla dinlemek, pek dikkatle dinlememek	
Ne pas en croire ses oreilles	Kulaklarını inanmamak	
*Ne dormir que sur une (ou d') oreille	Uykusu hafif olmak	
Ouvrir l'oreille, ouvrir ses oreilles	Kulaklarını açmak, kulak kesilmek	
Prêter l'oreille à qn	-e kulak vermek	
*Prêter une oreille attentive à quelque chose	Merakla, dikkatle dinlemek	
Rebattre les oreilles à quelqu'un de quelque chose	Birine bir şeyi durmadan söylemek, tekrar etmek, söyleye söyleye bıktırmak	
Rougir jusqu'aux oreilles	Kulaklarına kadar kızarmak	
Se boucher les oreilles	Kulaklarını tıkamak, duymak istememek	
Se faire tirer les oreilles	Nazlanmak, kendini naza çekmek	
Tendre l'oreille	Bir şeyi duymak için çabalamak, kulak kabartmak	

Tirer l'oreille à quelqu'un	-in kulağını çekmek	
Ventre affamé n'a point d'oreilles	Aç ayı oynamaz	
Venir aux oreilles de quelqu'un	-in kulağına gelmek, kulağına gitmek, tarafından duyulmak	

3.5.7. La tête

Bu kısımda “Tête” (kafa,baş) ile ilgili Seksen Üç deyim incelenmiştir.

Fransızca Fizyonomi Deyimi	Türkçe karşılığı	Türkçe Deyim Önerisi
À la tête de	-in başında	
À pleine tête	Avazı çıktığı kadar, gırtlak patlatırcasına	
À tue-tête	Avazı çıktığı kadar	
À tête reposée	Dinlenmiş kafayla, salim kafayla	
Avoir de la tête	Çok zeki olmak	Zehir gibi kafası olmak
*Avoir des rêves plein la tête= avoir tête vide	hiçbir şey düşünecek hali olmamak, hiçbir şeyi düşünmemek	baş beyin kalmamak - başını kaşıyacak vakti olmamak
*Avoir du front tout le tour de la tête	Pişkin olmak, yüz­süz olmak, cüreti olmak	
Avoir la tête ailleurs	Kafası başka yerde olmak	
Avoir la tête à l’envers	Kafası ters işlemek, kafası karışmak	
Avoir la tête froide	Serinkanlı olmak	
Avoir la tête chaude	Çok çabuk kızmak, hemen tepesi atmak	
Avoir la tête dure	Keçi gibi inatçı olmak;kalın kafalı olmak	
Avoir la tête lourde	Kafası kazan gibi olmak	
Avoir la tête fêlée	Kafadan çatlak olmak	
Avoir la tête près du bonnet	Tepesi atmak, çok çabuk kızmak	
Avoir la tête sur les épaules	Aklı başında olmak,ne yapıp ne ettiğini bilmek	
Avoir la tête légère	Düşüncesiz olmak, kuş beyinli olmak	
*Avoir la tête qui tourne	Başı dönmek	
*Avoir les yeux qui sortent de la tête	Çok kızmak	Gözleri yerinden fırlamak ya da kafası kızmak

Avoir mal à la tête	Başı ağrımak, migreni olmak	
Avoir toute sa tête	Aklı başında olmak	
Avoir une idée derrière la tête	Art niyeti olmak	
Avoir la tête à claques	Çok sevimsiz bir suratı olmak	
*Avoir en tête qqch.	İnatla bir şey yapma düşüncesine sahip olmak	
Avoir une bonne tête	Güven verici bir yüzü olmak	
Baisser la tête	Utanıp başını öne eğmek	
*Bille en tête	(saldırı, varış, kalkış vb.) Açıkça,dobra dobra	
*Ce qu'il a dans la tête, il ne l'a pas aux pieds	Olmasını istediği bir şeyi inatla istemek	Başının etini yemek
Casser la tête à quelqu'un	Canını sıkmak, kafasını şişirmek	
*Chausseurs de têtes	Kelle avcısı, kafa avcısı	
Courber la tête	Boyun eğmek, kabul etmek	
Coup de tête	Düşüncesizce hareket, atakça davranış	
Chercher des poux dans la tête	Biriyle ille hır çıkarmak istemek	
Crier à tue-tête	Avazı çıktığı kadar bağırarak	
Couter les yeux de la tête	Ateş pahası olmak	
En avoir par-dessus la tête	Gına gelmek, bıkmak,- başında aşkın olmak	
Être bien dans sa tête	rahat etmek, keyfi rahatı yerinde olmak	Başı dinç olmak
Être en tête à tête	Baş başa olmak	
Être tête en l'air	Aklı bir karış havada olmak	
Être tombé sur la tête	Kafadan çatlak olmak	
Faire dresser les cheveux sur la tête	Tüyleri diken diken olmak	
Faire la tête	surat asmak, huysuzluk etmek	
Faire une tête	(ayaktopunda)kafa vuruşu yapmak, kafa vurmak	
Faire tête	(hayvanlarda) toslaşmak	

*Faire sa tête de cochon	Domuz gibi inatçı olmak	
*Faire tourner la tête	Sözleriyle şaşırtmak, sarhoş etmek	
Faire une drôle de tête	Huysuzluğu üstüne olmak	
*Faire une tête au carré	Pestilini çıkarmak, çok dövmek	
*Faire une tête d'enterrement	Üzgün bir ifadesi olmak,üzülmek	
*Faire une tête de circonstance	Üzgün olmak	
Faire une tête de six pieds de long	Suratını üç karış asmak	
Forte tête	inatçı	
*Garder la tête froide	Paniğe kapılmamak, sakin olmak	
Jurer sur la tête de quelqu'un	-in başına ant içmek	
Jeter qqch. à la tête de qqn	Bir şeyi -in başına kakmak	
Laver la tête à qqn	Birini sert bir şekilde azarlamak, uyarmak	
*Lever la tête	Güvenle ve gururla kafasını kaldırmak	
*Mettre quelque chose dans la tête de quelqu'un	Birini zorlukla ikna etmek	
*Marcher sur la tête	Zor bir dönüş yapmak, akrobasi yapmak yada saçma sapan birşey yapmak	
Monter à la tête	Baş döndürmek ; başına vurmak	
Monter la tête à qqn ou se monter la tête	Birine karşı uyarılmak, kışkırtmak	
N'avoir plus sa tête à soi	Kafası yerinde olmamak	
N'avoir rien dans la tête	Kafasında hiçbir düşünce yada niyet olmamak	
N'avoir pas de tête pour...	Çok düşüncesiz,dikkatsiz olmak	
N'en faire qu'à sa tête	Kendi bildiğini okumak, başına buyruk olmak	

Ne savoir où donner de la tête	Ne yapacağını, ne halt edeceğini bilmemek	
*Partir la tête basse	Utanmak	
Perdre la tête	Bunamak; kafası karışmak, hiçbir şey düşünemez olmak	
Piquer une tête	Kafa atmak, kafa vurmak ; tepesi üstü düşmek	
Plier, courber la tête	Kabul etmek, boyun eğmek	
Prendre la tête de	-in başına geçmek	
*Quand on n'a pas tête, il faut des jambes	Bir çok şey karşısında hafızaya sahip olmamak (kafan olmadığı zaman, bacakların olması gerekir)	
*Risquer sa tête	tehlikeli bir durumda bulunmak	Kelleyi koltuğa almak
Sans queue ni tête	Başısonu belli olmayan, tutarsız	
Se casser la tête	Kafa patlatmak	
Se jeter à la tête de quelqu'un	-in tepesine dikilmek	
Se mettre quelque chose dans la tête	-in kafasına koymak	
Se payer la tête de quelqu'un	-ile alay etmek	
Se taper ta tête contre les murs	Kafasını taşlara vurmak	
Servir de tête de turc	Günah keçisi olmak, alay konusu olmak	
Tenir tête à	Kafa tutmak, karşı gelmek, karşı koymak	
Tête (à) droite, tête (à) gauche	Askeri komut (sağa bak, sola bak)	
*Tomber sur la tête	Saçmalamak, sapıtmak	

(Le Dictionnaire de L'Académie Française, Dedié au Roy, Tome Second, M-Z, 141); (REY, Alain , Le Robert Micro) ; (REY,Alain, Sophie Chantreau,Le Robert, Dictionnaire d'expressions et locutions) ; (Rat, Maurice, Petit Dictionnaire des Locutions Françaises)

Not : *İşareti olan deyimler Fransızca- Fransızca sözlükler kullanılarak Türkçeye aktarılmaya çalışılmıştır.

Sonuç

Yapılan bu çalışmada Fransızca ve Türkçede birçok bakımdan benzerlik ve farklılık gösteren fizyonomi deyimleri incelenmiştir.

Her iki dilde de ortak olan en fazla “l’œil” (göz) ile ilgili fizyonomi deyiminin kullanıldığı, ardından “l’oreille”(kulak) kullanıldığı saptanmıştır. “Le nez” (burun) ile ilgili ortak deyimlerin ise daha az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Her iki dilde de benzer olan en fazla “la tête” (kafa, baş) ile ilgili fizyonomi deyiminin kullanıldığı, “la langue”(dil), “la dent”(diş), “l’oreille”(kulak) ile ilgili deyimlerin en az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Her iki dilde de ifadeleri farklı ancak anlamları benzer olan en fazla “la tête” (kafa, baş) ile ilgili fizyonomi deyiminin kullanıldığı, “la langue”(dil) ile ilgili deyimlerin en az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Her iki dilde de ifadeleri benzer ancak anlamları farklı olan en fazla “la tête” (kafa, baş) ile ilgili fizyonomi deyiminin kullanıldığı tespit edilmiştir.

İlk kısımda anlam ve ifade yönünden incelenen doksan fizyonomi deyiminin otuz beşi birebir(ortak), yirmi üçü Benzer anlam ve ifadeye sahip olduğunu, yirmi biri ifadeleri farklı fakat anlamları birebir ya da benzer, on’u ise ifadeleri benzer fakat anlamları farklı deyimler olarak tespit edilmiştir. Bu deyimlerden;

- “La langue” (Dil) ve “l’oreille” (kulak) ile ilgili ifadeleri benzer fakat anlamları farklı deyim tespit edilememiştir.

- Üç deyim ise her iki bölümde kullanılabilir. **Tourner sept fois sa langue dans sa bouche** hem “dil” hem de “ağız” ile ilgili deyimlerde; **dent pour dent, oeil pour oeil** deyimini hem göz hem de diş ile ilgili deyimlerde; **dire de bouche à l’oreille** hem ağız hemde kulak ile ilgili kısımlarda kullanılabilirliği tespit edilmiştir.

- İki deyim yazılışları, okunuşları farklı olmasına rağmen aynı anlama geldikleri tespit edilmiştir. **Se casser les dents sur qqch** ile **se casser le nez** her iki deyim anlamı başarısızlığa uğramaktır.

Öğrencilerin deyim öğrenmesi gerekliliği kadar, bu deyimlerin öğretiminin de önemli olduğunu incelenmiştir.

Fizyonomi deyimlerini anlam ve ifade yönünden karşılaştırdığımızda; Fransızca fizyonomi deyiminin Türkçede varolup olmadığını; nasıl bir anlamda olduğunu neleri ifade ettiğini; fizyonomi deyimlerini karşılaştırarak benzerlikleri, farklılıkları ve ortaklıkları incelenmiştir.

Tespit ve incelemelerimizin ışığında, çalışmamızın deyimler alanında özellikle de fizyonomi deyimleri ve öğretimi alanında yapılacak çalışmalara katkılar sağlamasını ümit ediyoruz.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKSAN, D., “Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilimi I”, TDK Yayınları, Ankara 1990
- AKSAN , D., “Her Yönüyle Dil-3”, TDK Yayınları, Ankara, 1982, 49
- ALGÜN, R., Çeviri ve Kültür Alışverişi. Gündoğan Edebiyat, Ankara, Kış 1995
- BANGUOĞLU T., Türkçenin Grameri, Ankara, 1986 ,9
- BATTAFARANO, I. M., Über-Setzen, Eine unendliche Aufgabe, Trento, 1993
- CÖMERT, B., Kuramsal Açıdan Çeviri Sorunu. TDK. Çeviri Özel Sayısı 322, Ankara 1978
- DEMİREL, Ö., Yabancı dil öğretimi, USEM Yayınları-6
- DEMİRCAN, Ö., Yabancı-Dil Öğretim Yöntemlerin, İstanbul 1990, 22-28
- ERCİLASUN, A.B., Kutadgu Bilig Grameri, Fiil- Ankara, 1984
- ERGİN, M., Üniversiteler için Dilbilimi, Bayram Basım Yayım, İstanbul, 1987
- ERSÖZ, A., Teaching English to Young Learners (Class Notes), 2007, 3
- GÖKTÜRK, A., Çeviri Dillerin Dili, Yapı Kredi Yay. İstanbul, 1994
- PALA, İ., İki Dirhem Bir Çekirdek, Kapı Yayınları, 2008, 20
- RIFAT, M., Göstergibilimsel Açıdan Çeviri Etkinliği, Çeviri Kuramı ve Çeviri Kuramının Kuramı, İstanbul, 1995
- SAUSSURE, F. de., Genel Dilbilim Dersleri I, TDK, Yayınları, Ankara, 1980, 105
- SIĞIRCI, İ., GÜNAY, D., Fransızca’da İlgeç ve Bağlaçları Kullanma Kılavuzu, Ankara 2008
- SİNAN, A.T., “Türkçenin Deyim Varlığı, Kubbealtı Yayıncılık, Malatya 2001, 516

- KAPLAN, M., Kültür ve Dil, İstanbul: Dergâh Yay 4. Baskı 1986 , 45
- KAŞGARLI Mahmud., Divan-u Lügati Türk çeviri Besim Atalay, ANKARA : Türk Dil Kurumu Yayınları 1984,4
- YANGIN, B., 1999 İlköğretimde Türkçe Öğretimi M.E.B yayınları ANKARA

Tezler

- DURU, H., *Atasözleri ve Deyimlerin Yabancılara Öğretilmesinde Yöntem ve Teknikler*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul, 2009
- DOĞAN, A., *Çevirinin Temel sorunları ve Almanca Türkçeye Çeviri*, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 1986
- BAYKAN, A., *Sosyal Kültürel Faktörülerin Çevirideki Yeri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Selçuk Üniversitesi,Konya, 1996
- KÖSE, B., *Yabancı Dil Öğretiminde Fransızca Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Seçimindeki Ölçütler ve Eğitsel Uygulamalara Yönelik Görüşler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008
- MERCAN, H. I., *Çevirinin Kültür transferindeki rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eylül, 2006
- STOMATOV, *Rus Dilinde Deyimlerin Tarihsel(Etimolojik)Açıdan incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, İstanbul, 2007
- TURSUNOVA, A., *Kırgızca ve Türkçede « Göz » ile ilgili deyimler ve çağrışım alanlarının Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007
- TOK, Z.,*Fransızca Bankacılık Terimlerinin Türkçe'ye Çevirisi,Otomatik Sözlük programı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi,Kırıkkale,2010

- YAŞAR, Ö. F., İlköğretim I. Kademe Beşinci Sınıfta Deyimlerin Öğretimine İlişkin Kullanılabilecek Aktivitelere Yönelik Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 2003
- YUNUS, B., Anlambilim açısından Türkçe ve Çince de Deyim Karşılaştırması (Organ adlarıyla ilgili deyimler), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara 2006

Makaleler

- AKSOY, B., Kültür Odaklı Çeviri ve Çevirmen
- AKTAŞ, T., Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti
- BAYRAKTAR, N., ÖRGE YAŞAR, F., “İlköğretim I. Kademe V. Sınıfta Deyim Öğretimine İlişkin Uygulamalar ve Deyim Öğretimine Yeni Bir Yaklaşım”, TÖMER Dil Dergisi, Sayı: 127, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, 2005
- BİLEN, M., “Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama”, “Plandan Uygulamaya Öğretim” Anı Yayıncılık, Ankara 2002: 189-203
- CARRILLO, Rodrigo Lopez, Anales de Filologia Francesa, No :3, 1989, 73-106
- ÇELEBİ M. D., Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 21, Türkiye’de Anadil Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi, 2006/2, 285-307
- ERTEN, A., Çeviride Kültürel Etkenler, Çeviribilim Uygulamaları, Hacettepe Üniversitesi Yay. Ankara, 1993
- GÜNEŞ, S., “Yabancı Dil Öğretiminde Deyim Öğretimi: Yöntemler, Teknikler ve Uygulamalar”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, Cilt 2, Sayı 2 2009
- KAYNARDAĞ, A., Türkiye’de Felsefe Çevirileri Tarihi. IV. Ulusal Çeviri Semineri Özel Sayısı, Bursa 1994

- KILINÇ, A., “YÖK Bilimde Türkçe’ye Karşı mı?”, Yeni Avrasya, Temmuz 2001
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 21 Yıl : 2006/2, 285-307
- MERT, E.L., Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2,2009, 83-93
- SARIHAN, Z., “Yabancı dille eğitime hayır”, Öğretmen Özel Eki, Haziran 2001, Tekışık Yay.
- SİNAN, A.T., “Deyim Kavramı Üzerine Notlar-1”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, ELAZIĞ, 2008,91-98
- TOSUN, C., Türkçe’nin yabancı Dil olarak Öğretilmesi, Journal of Language and Linguistic Studies, vol.1, No.1, April 2005
- TURAN, S. , Sorular ve Cevaplarla Kültür, Edebiyat ve Dil Ankara : Ecdad Yayınları 1992, 44

Bildiriler

- ETHEMOĞLU, A. “Almanyadaki Türk Çocuklarının Dil Öğretiminde Çeviri Derslerinin Yeri” Türkoloj Çalışmaları ve F. Almanyadaki Türk Çocuklarının Eğitim Kültür Problemleri Sempozyumu 20;21 Eylül 1985, Ankara Hacettepe Üniversitesi,1987
- YEŞİL, H. , Çocuk Kitaplarındaki Atasözü ve Deyimlerin Önemi, Sever (Yay. Haz.), I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu: 20–21 Ocak 2000, 244–252, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2000

Sözlükler

- AKSOY, Ö. A., “Atasözleri Sözlüğü I”, TDK Yayınları, Ankara 1978, 38
- CEYLAN, A., En Çok Kullanılan Deyimler Sözlüğü, Ekim 2009

- DEVELLİOĞLU, F., Fransızca- Türkçe Deyimler Sözlüğü, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 1973
- Dilbilim Terimler Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara,1949, 252
- HATİBOĞLU, V., Dilbilgisi Terimler Sözlüğü,Türk Dil Kurumu Yayınları,Ankara, 1972,128
- KOCABAY Yalçın, Türkçe-Fransızca Büyük Sözlük,Kocabay Yayınları,1991
- Le Dictionnaire de L'Académie Française, Dedié au Roy, Tome Second, M-Z, 141
- REY, A., Le Robert Micro, 2003
- REY, A., Sophie Chantreau,Le Robert, Dictionnaire d'expressions et locutions, 2006
- RAT, M., Petit Dictionnaire des Locutions Françaises,Garnier Yay., 1952
- SARAC Tahsin, Fransızca-Türkçe Sözlük, Adam Yayınları, 1999

Çevirimiçi Kaynaklar

- [http://www.anadilim.org/Makale-Dil-Nedir-\(Ki%C5%9Filerden-Tan%C4%B1mlar\)-94](http://www.anadilim.org/Makale-Dil-Nedir-(Ki%C5%9Filerden-Tan%C4%B1mlar)-94), 08 Ekim 2010
- acikders.hacettepe.edu.tr/dersler/ders_belge/.../Seferoglu_Teknikler-2.pps, 11 Aralık 2010
- analistik.com/makaleler/OGRETIM%20TEKNIKLERI.doc, 11 Aralık 2010
- <http://www.bayramkose.com/?p=124>, 17 Nisan 2011
- <http://www.belgeler.com/blg/10oe/soru-cevap-yontemi>, 03 Kasım 2010
- <http://www.belgeler.com/blg/1gdb/yabanci-dil-ogretiminde-dil-bilgisi-ceviri-yontemi-ve-iletisimci-yaklasim-uygulamalarinin-ogrencilerin-ogrenme-becerileri-uzerindeki-etkisi-the-effects-of-grammar-translation-method-and->

communicative-approach-practices-on-students-learning-ability-in-foreign-language-teaching, 11 Aralık 2010

- http://www.caminteresse.fr/questions_reponses/les_qr/culture/pourquoi_dit_on_avoir_l_oeil_americaain, 04 Eylül 2010
- <http://www.dersyerimiz.com/index.php/gosteri-teknigi-ve-yontemi.html>, 11 Aralık 2010
- <http://www.dilset.com/akademi/index.php/website/content/1418>, SÖĞÜTLÜ, E.O., Dil , Kültür ve Toplum ilişkisi, 06 Mart 2011
- <http://www.etudes-litterairecom/bac-francais/figures-de-style.php>, 02 Kasım 2010
- <http://www.frmtr.com/turk-dili-ve-edebiyati/1268086-dil-kultur-iliskisi.html>, 12 Ekim 2010
- <http://www.frmtr.com/pedagoji-staj-ders-notlari/1445457-benzetim-teknigi.html>, 12 Ekim 2010
- http://www.google.com.tr/#hl=tr&biw=779&bih=470&q=soru-cevap+tekni%C4%9Fi&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=b12d1703a4e4f96e, 16 Aralık 2010
- http://www.iv-ao.com/P_mediter/texyeux.htm, 18 Şubat 2011
- <http://www.kitap-ozet.net/kitap-ozetleri-yazar-biyografileri/esek-ile-kopek.html>, 25 Şubat 2010
- <http://www.legrenierdebibiane.com/participez/Expressions/oeil.html>, 28 Kasım 2010
- <http://www.la-fontaine-ch-thierry.net/ancien.htm>, 25 Şubat 2010
- <http://www.linternaute.com/expression/langue-francaise/247/rester-bouche-bee/>, 17 Aralık 2010
- <http://www.myspace.com/artvital/videos/video/104167273http://www.sozluailesi.com/DIL/id2.htm>, 17 Nisan 2011
- <http://membres.multimania.fr/clo7/grammaire/corps.htm>, 17 Aralık 2010

- <http://www.nuveforum.net/1715-genel-kultur-a/63629-atasozleri/>, 18 Eylül 2010
- <http://www.ozelogretim.hacettepe.edu.tr/grup3/sorucevap.php>, 11 Aralık 2010
- <http://www.rehberlik.biz.tr/dosyalar/yontem.ve.teknikler.pdf>, 11 Aralık 2010
- http://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&langpair=en|tr&u=http://en.wiktionary.org/wiki/Appendix:French_idioms, 27 Ekim 2010
- <http://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&langpair=en|tr&u=http://www.cvu.nl/~gpierre/french.php>, 27 Ekim 2010
- <http://turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/361-yabanci-dil-ogretim-teknikleri.html>, 10 Eylül 2010
- <http://turkcede.org/dil-uzerine-yazilar/470-yabancilara-turkce-ogretiminde-ilkeler.html>, 10 Eylül 2010
- <http://www.turkcede.org/deyim-hikayeleri-/591-agiz-yapmak.html>, 10 Eylül 2010
- <http://turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/362-yabanci-dil-ogretiminde-gorsel-ve-isitsel-araclar.html>, 15 Ocak 2011
- <http://www.turkcede.org/yabancilara-turkce-ogretimi/362-yabanci-dil-ogretiminde-gorsel-ve-isitsel-araclar.html>, 15 Ocak 2011
- <http://www.turkceogretimi.com/dil-ogretim-yontemleri/bir-cocuk-kolayca-nasil-yabanci-dil-ogrenir>, 23 Kasım 2010
- www.uslanmam.com/.../1254d1188393751-egitimde-planlama-ve-degerlendirme-ogretme-teknikleri-bilim-egitimde-planlama-, 23 Kasım 2010
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Deyim>, 08 Ağustos 2010
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Atas%C3%B6z%C3%BC>, 10 Eylül 2010

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Akyonkaraahisar'ın Dazkırı ilçesinde doğdu. İlk, Orta ve Lise eğitimini Isparta Merkez'de tamamladı. 2003 yılında Kırıkkale Üniversitesi Fransızca Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı'nı kazandı. 2007 yılında mezun olduktan sonra, Isparta Amerikan Kültür Dil Okulu'nda Fransızca öğretmenliği yaptı. 2008 yılında Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransızca Mütercim-Tercümanlık Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans programına başladı. Şu anda Isparta'da özel bir şirkette ihracat departmanında çalışmaktadır.